

Till
Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Bilaga 2 Verksamhetsplan 2016 för Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Inledning

Miljöförvaltningen får en budgetneddragning för 2016 genom att nettobudgeten minskar 0,6 mnkr jämfört med 2015 års budget efter avstämningsärendet. Det skall dock beaktas att personalkostnadspåslaget (pf) minskar med 2,2% vilket ger en kostnadsbesparing. Samtidigt finns det många nya uppdrag i budget och vidareutveckling av verksamheter. Som närmare redovisats i tjänsteutlåtandet kommer fler av de satsningar som fullmäktige beslutat om att få klaras inom ramen för befintliga resurser, vilket inte är helt ovanligt. I VP 2016 har redogörelsen för tillsynen till största delen flyttats till tillsynsplanen i bilaga 2.2 för att få en bättre samlad redogörelse som också omfattar ekonomi och omfattning på verksamheten. Nämndmål inrättas dock för att lyfta fram livsmedelskontrollen och inomhusmiljön.

Nämnden har tidigare satt av medel som reserv för Hållbara Järva, Elbilsupphandlingen och GrowSmarter med sammanlagt 7,2 mnkr. Av dessa måste avsättningarna för de två förstnämnda upplösas i bokslutet för 2015 eftersom risken upphört och avsättningen för GrowSmarter därför eftersom revisorerna kritiserat denna. Nämnden går därför in i 2016 utan medel som kan upplösas för att balansera ett eventuellt underskott.

Förvaltningen föreslår en balanserad budget.

Budgeten har nåtts på följande sätt. Utgångspunkten har varit att nämnden behöver ca 105 mnkr för att 2016 bedriva samma verksamhet som 2015. Därvid har hänsyn tagits till att pf-påslaget minskats, men å andra sida att kostnadssökningarna i löne- och prisökningar är 2 %.

Den största skillnaden ligger i att nämnden inte kommer att betala några interna fordonsbidrag (merkostnadsersättningar för miljöfordon) till förvaltningar och bolag. Stadsledningskontoret har meddelat att sådana interna bidrag inte längre är tillåtna av medel som anslagits av kommunfullmäktige. Däremot har nämnden alltjämt i uppdrag att förmedla externa bidrag från till exempel EU, Vinnova, Energimyndigheten, Naturvårdsverket med flera.

Förvaltningen räknar med att erhålla en intäkt för slutredovisningen av vissa EU-projekt. Därtill har kommunfullmäktige beslutat att nämnden skall svara för hela stadens bil-administration och kommer att erhålla extramedel härför. Därtill sker ytterligare besparingar avseende verksamheter som upphör eller omdisponerats.

Förvaltningen föreslå att extra medel sätts av för arbetet med Ecos2, bostadsuppdraget och vattenprovtagning.

Inom tillsynsområdet har tillsynsbesöken vid förskolor och skolor under 2015 närmast fördubblats jämfört med 2014 på grund av ett ändrat arbetssätt och denna satsning kommer att fortsätta. Samtidigt pågår satsningar på kemikaliesmart förskola och bullerprojekt med inriktning på fasta installationer. Här kan till exempel också nämnas nämndens initiativ för tillskapandet av en nationell lösning för elektronisk rapportering av kontroll av köldmediaaggregat. En förstudie har utförts tillsammans med bland annat andra kommuner och är inriktad på en lösning som innebär att kontrolldata ska kunna rapporteras in till ett nationellt köldmediaregister vilket förväntas underlätta för verksamhetsutövarna och kommunernas miljönämnders samt medföra lägre avgifter.

Kemikaliecentrum fortsätter att utveckla sin verksamhet, till exempel genom Kemikaliesmart förskola. Miljöförvaltningen kommer också att leda EU-projektet NonHazCity som precis har beviljats finansiering från EU. NonHazCity syftar till att minimera utsläppen av miljögifter i städer inom Östersjöregionen.

Flera av kommunfullmäktiges uppdrag berör nämndens medverkan i planarbetet på olika sätt. Det gäller planeringen för bostäder på Bromma, samt deltagandet i stadens implementering av ekosystemtjänster och grönytekomensation. Nämnden ska också delta i planeringen och utredningen av nya naturreservat.

Energicentrum utgör stöd för energieffektiviseringar i befintlig bebyggelse och nyproduktion samt för solenergiproduktion inom stadens verksamheter, samtidigt som verksamheten mot privata fastighetsägare och företag vidareutvecklas. Energi- och klimatrådgivningens verksamhet fortsätter att fokusera på energieffektivisering hos bostadsrättsföreningar. Redovisning av växthusgasutsläpp vidareutvecklas utifrån den internationella beräkningsmodell som tagits fram av C40 och World Resource Institute. Förvaltningen följer även forskning och tillämpning av beräkningsmodeller för beräkning av stockholmarnas faktiska klimatpåverkan. Kommunikationen om energi- och klimatfrågor är fortsatt viktig och arbetet kommer att engagera stockholmarna och verksamma i Stockholm till minskad energianvändning och minskade utsläpp av växthusgaser. Ett annat stort arbete kommer att vara projektledningen av GrowSmarter som är ett femårigt EU-projekt för smarta energi- och transportlösningar.

Inom miljöövervakningen sker en koncentration framförallt på vattenarbetet där ett stort arbete planeras för framtagande av lokala åtgärdsprogram och genomförande av andra aktiviteter som att ta fram konkreta vägledningar till stadens nya dagvattenstrategi och utfasning av miljöfarlig båtbottnfärg. För detta ansöks om budgetförstärkning från centrala medelsreserven. Andra delar i miljöövervakningen är till exempel att genom luftövervakning utvärdera dubbdäckförbud på Fleminggatan och Kungsgatan under 2016 och miljöövervakning av klimatförändringar och klimatanpassning

SLB- analys har vunnit upphandlingen avseende Östra Sveriges luftvårdsförbund. Avtalet gäller under åren 2016-2019. Under kommande fyraårsperiod kommer medlemmarna att kunna avropa SLB-analys direkt utan föregående upphandling eftersom förbundet numera utgör inköpscentral. Detta är en framgång som minskar det administrativa arbetet för SLB-analys och säkerställer intäkter.

Övriga satsningar som kommunfullmäktige beslutat om, kommer att klaras inom ramen för befintliga resurser. I anvisningarna från stadsledningskontoret har nämnderna instruerats att följa satsningarna inte bara när det gäller det verksamhetsmässiga effekten, utan även en kostnadsredovisning som visar att de av fullmäktige anslagna medlen verkligen använts för sina ändamål. Det innebär att nämnden i tertiärrapporterna och bokslutet kommer att få en redovisning hur fullmäktiges satsningar tagits om hand. Det torde bli fråga om någon slags projektredovisning för varje av satsning som fullmäktige beslutat om.

Miljöförvaltningen arbetar systematiskt för att effektivisera verksamheten och höja kvalitén på förvaltningens processer. Metoder som används är ökad digitalisering, utveckla e-tjänster, modernisering av ärendehanteringssystemet Ecos, klarspråksarbete, kompetensutveckling, processkartläggningar över förvaltningens interna processer. Under 2016 fortsätter arbetet med förberedelser inför övergången till Ecos 2, en ny version av miljöförvaltningens ärendehanterings- och diariesystem. Förnyelsen av systemet innebär ett stort arbete för förvaltningen och enligt plan väntas övergången till Ecos 2 att ske i årsskiftet 2016/2017, men det är förenat med stor osäkerhet eftersom leverantören inte kan ge klart besked om när övergången ska ske i Stockholm. Det möjliggör effektiviseringar och modernare arbetssätt

och även mobilt arbete ska underlättas. Förvaltningen fortsätter också arbetet med, att där det är möjligt, digitalisera ärende- och informationshanteringen vilket kan ge ökad tillgång till förvaltningens information samt att förenkla och effektivisera arbetet. Liksom tidigare år erbjuds förvaltningen ett omfattande internt utbildningsprogram inom ett stort antal områden i syfte att bland annat höja den juridiska kompetensen och effektivisera administrationen. Om fler gör rätt från början minskar onödigt merarbete och större fokus kan läggas på åtgärder som skapar miljönytta.

KF:s inriktningsmål:

1. Ett Stockholm som håller samman

Miljöförvaltningen är direkt engagerad i bostadsbyggnadsarbetet genom samarbetet med övriga tekniska förvaltningar. Livsmedelskontrollens verksamhet tas upp under detta mål eftersom denna verksamhet framförallt har att göra med tryggheten i att få säkra livsmedel. Nämnden bidrar stadens säkerhetsarbete genom sin viktigaste roll vid allvarliga händelser; att bidra med expertkunskaper på miljö och hälsoområdet. Nämnden har ett ansvar som gäller lika för hela staden.

Tillsynen av fastigheter kommer att få en delvis ny inriktning på de bostäder som har störst problem. Det gäller särskilt inom de mest utsatta stadsdelarna i Stockholm.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.3 Stockholm är en stad med levande och trygga stadsdelar

Nämnden har sin givna roll i arbetet för trygghet. Tillsynen som helhet har en viktig roll för tryggheten på många olika sätt, exempelvis för goda boende- och utemiljöer, ren luft och inte minst livsmedelskontrollens verksamhet som har lagts under detta mål eftersom verksamhetens syftar till säkra livsmedel och god information om dessa. En mycket påtaglig verksamhet i detta sammanhang är hanteringen av matförgiftningar. När det gäller stadens trygghets- och säkerhetsarbete i övrigt deltar nämnden med sin expertkompetens i risk- och sårbarhetsarbetet och kan bistå med expertkompetens vid allvarigare incidenter inom miljöområdet. Allvarigare incidenter inom miljö- och hälsoområdet inträffar dock relativt sällan.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Andel genomförda åtgärder inom ramen för RSA	100 %	100 %	År

Nämndmål:

1.3.1 Bistå stadens ledning och övriga förvaltningar med expertkunskap om hot mot miljö och hälsa

Kommentar

Förvaltningens viktigaste roll vid allvarliga händelser som har påverkan på miljön och hälsa är att bidra med expertkunskaper inom kemikalier, luft, vatten och biologi. Förvaltningen är här en resurs för hela Stockholms stad. Genom den befintliga kontaktkanaler såsom till exempel Direktservice och Livsmedelskontrollens servicetelefon, finns beredskap för information till allmänheten. Risk- och sårbarhetsscenarierna pekar ofta på att informationsverksamheten får en stor betydelse vid allvarliga händelser.

Förvaltningen står även till stadens förfogande vid förebyggande arbete som till exempel klimatanpassning. Stadsledningskontoret samordnar klimatanpassningsarbetet och förvaltningen tillsammans med bland annat stadsbyggnadskontoret och exploateringskontoret bidrar med expertkunskap och utför en stor del av arbetet. Luftkvaliteten följs löpande, vilket ligger till grund för åtgärder. Nämndens risk- och väsentlighetsanalys avser kommunfullmäktiges verksamhetsmål och har på så sätt en betydelse för miljö- och hälsa. Vid kemikalieolyckor tar Storstockholms brandförsvaret regelmässigt kontakt med förvaltningen

Nämndmål:

1.3.2 Utföra kontroll som säkrar att de livsmedel som saluhålls och serveras i staden är trygga

Beskrivning

Livsmedel som saluhålls och serveras i staden ska vara säkra och konsumenten ska få rätt information om livsmedlet. Varje medlemsstat har en fleråriga Nationell Kontrollplan för Livsmedelskedjan som uppdateras årligen. De nationella målen strävar mot visionen "Professionell livsmedelskontroll - för konsumenternas och företagens bästa" och införlivas i de mål och åtaganden som beslutas av miljö- och hälsoskyddsnämnden. Genom deltagande i kundundersökningar följs upp hur miljö- och hälsoskyddsnämnden uppfattas som myndighet.

De ca 7.500 verksamheter som finns registrerade har klassats utifrån en nationell riskmodell och avgör vilka verksamheter som ska kontrolleras och hur ofta. Större verksamheter med stora risker granskas flera gånger per år medan mindre verksamheter med små risker granskas med några års mellanrum. Målsättningen är att 80 % av alla verksamheter ska kontrolleras varje år. Ungefär 1.000-1.500 verksamheter byts ut varje år genom ägarbyten eller andra orsaker. Det är därför inte möjligt att kontrollera alla verksamheter som finns registrerade hos myndigheten då det är omöjligt att förutsäga vilka verksamheter som byts ut eller stänger under det kommande året. Varje ny verksamhet som startar kontrolleras inom två månader efter att verksamheten har startat.

Kontrollen ska vara risk- och redlighetsbaserad i syfte att nå målet att ingen blir sjuk eller lurad av maten. Det är avgörande för systemets framgång att dessa övergripande mål översätts till konkreta målsättningar för den operativa verksamheten. Med mål menas här ett önskat

framtida tillstånd eller resultat. Sådana resultat är summan av de prestationer som utförs i kombination med de effekter som prestationerna leder till. Med effekt menas en förändring som inträffar till följd av vidtagna åtgärder.

Av Sveriges fleråriga nationella kontrollplan för livsmedelskedjan framgår två huvudsakliga inriktningsmål för livsmedelskontrollen.

1. Att avvikelser upptäcks och
2. Att avvikelser åtgärdas

Hygienkontroll

Den absoluta majoriteten av verksamheter kontrolleras mot det så kallade ”hygienpaketet”, ett regelverk avsett att säkerställa god hygienpraxis samt att eliminera eller minimera livsmedelsburna faror i verksamheter som fysiskt hanterar livsmedel. Det inkluderar alla former av ”storkök” såsom restauranger, caféer, skolkök eller personalmatsalar. Utöver dessa grundläggande kriterier gäller även allmänna regler om spårbarhet av livsmedel som innebär att företaget ska kunna spåra livsmedel ett steg fram och ett steg bak i livsmedelskedjan. Livsmedel som saknar spårbarhet eller vars ursprung är oklart är att betrakta som osäkra och får inte säljas på den europeiska marknaden. Det finns även särskilda spårbarhetsregler om nötkött och fiskeriprodukter som omfattar alla verksamheter som handlar sådana livsmedel.

Märkning och information om livsmedel

Den 13 december 2014 trädde EU:s nya Informationsförordning i kraft. Förordningen reglerar märkning och information om livsmedel. En stor del av de tidigare reglerna består men flera nya regler har därmed också trätt i kraft. Alla företag som ansvarar för utformning av märkning, säljer färdigförpackade livsmedel eller oförpackade livsmedel med information på annat sätt såsom delikatessdiskar eller restaurangmenyer omfattas av reglerna i varierande utsträckning.

Ytterligare märkningslagstiftning har parallellt med informationsförordningen vuxit fram under de senaste åren. Det rör närings- och hälsopåståenden, märkning av livsmedel avsedda för speciella medicinska ändamål, märkning av kosttillskott, livsmedel för särskilda näringsändamål (gluten- och laktosfria livsmedel), skyddade beteckningar och ekologiska livsmedel för att nämna några.

Utredning av misstänkta matförgiftningar

Varje år inkommer cirka 600 anmälningar om misstänkta matförgiftningar. Antalet anmälningar ökar stadigt i takt med att det blir lättare för allmänheten att komma i kontakt med myndigheten via e-tjänst. Antalet större utbrott har inte ökat och ökningen av antalet anmälningar får närmast ses som en minskning av mörkertalet. Livsmedelsverket har vid två omfattande undersökningar med minst tio års mellanrum konstaterat att cirka 500.000 personer i landet årligen blir matförgiftade, varav hälften i sitt hem och hälften via mat eller vatten de har konsumerat utanför hemmet. Denna siffra har inte förändrats över tid även om orsaker till ohälsa har förändrats. Nya faror har ersatt gamla faror.

Nätverk och samverkan

- SILK (Samverkan Inom Livsmedelskontrollen) – chefsnätverk inom Miljösamverkan Stockholms län, för Stockholmsregionens chefer/samordnare inom livsmedelskontroll. Det ökar likheten i bedömningar mellan de olika kommunerna.
- Samverkan Göteborg-Malmö-Stockholm – samverkan mellan de stora kommunerna (Livsmedelsverket brukar även delta vid dessa träffar).
- SÖVU (Stockholm, Örebro, Västerås och Uppsala) – chefsnätverk, men också utbyte mellan inspektörer. Arbetar bl a med gemensamma spårbarhetsprojekt, samverkan vid remisser, utbyte av inspektörer för kompetensutveckling etc).
- Livssamverkan Sverige - samverkan med chefsrepresentanter från några av de större kommunerna (Stockholm, Malmö, Göteborg, Borås, Uppsala, Östersund, Västerås, Linköping, Norrköping, Örebro, Helsingborg) samt representanter för SKL, Livsmedelsverket och Länsstyrelserna.

Förväntat resultat

Mål

Genomföra kontroller i enlighet med tillsynsplanen och den nationella kontrollplanen

Enligt nationella kontrollplanen ska alla verksamheter i riskklass 1-4 (hög risk) kontrolleras varje år. I Stockholm har vi 800 verksamheter i riskklass 1-4. Enligt tillsynsplanen har förvaltningen 6000 objekt som ska ha tillsyn under året.

Mål

Genomföra utredningar av klagomål och RASFF

Utreda misstankar om brister som inkommer från allmänheten eller andra myndigheter.

Mål

Skyndsamt utreda misstänkta matförgiftningar

Påbörja handläggning inom 24 timmar

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.4 Stockholm är en stad med högt bostadsbyggande där alla kan bo

Nämnden bidrar till stadsutvecklingen på många olika sätt. Till exempel att grönområden bevaras på ett sätt som går att kombinera med byggande, att bullerstörningar motverkas och att stadsdelarna får en utformning i övrigt som är miljömässigt hållbar, till exempel genom införande av energibesparande teknik och genom att främja goda kollektivtrafiklösningar.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
 Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska bidra till att kommunfullmäktiges målsättning om antalet markanvisade bostäder kan nås.	2016-01-01	2016-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
 Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska medverka i den förberedande planeringen för en framtida bostadsexploatering på nuvarande Bromma flygplats.	2016-01-01	2016-12-31

Nämndmål:

1.4.1 MHN ska stödja berörda nämnder i stadsutvecklingen med kompetens inom områdena hälsa, miljö och naturvård för att möjliggöra en hållbar och växande stad

Beskrivning

Miljöförvaltningen deltar i planeringsarbetet. Det sker genom att förvaltningschefen ingår i den centrala samverkan mellan stadsledningskontoret och förvaltningscheferna för de tekniska förvaltningarna, genom deltagande i bostadsbyggnadsgruppen som leds av bostadsgeneralen, och förvaltningen har även involverats i den tidiga bostadsplaneringen och samarbetet med markanvisningar inom det samarbete som går under namnet Ledstången.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden verkar för att miljö och hälsofrågorna integreras i planarbetet. Det gäller i det tidiga markanvisningsskedet likväl som i plangranskning och genom deltagande i olika projektgrupper i stadsplaneringen och för framtagande av strategiska dokument, exempelvis översiktsplanen. Nämnden medverkar även i arbetet med det av fullmäktige beslutade miljöprofilområdet Norra Djurgårdsstaden. Under året ska även ett antal platser utpekas som lämpliga för placering av ekodukter och där det bedöms lämpligt och kunskap efterfrågas, ska arbetet med implementering av ekosystemtjänster och kompensation för grönyteåtgång ske. Nämnden ska också bidra i arbetet med att studera förutsättningar för bostäder på Bromma flygplats.

Förväntat resultat

Mål

MHN ska medverka till att miljö- och hälsofrågor uppmärksammas och integreras i stadens arbete med byggande och markanvändning.

Aktiviteter

- Delta i arbetet inför markanvisningar.
- Arbeta uppströms i plan- och exploateringsarbetets tidiga skede genom att delta i planarbetet och upprätta miljö- och hälsounderlag.
- Leverera underlag för detaljplaner och program till stadsbyggnadsnämnden inom två veckor från beställning eller till utsatt datum.
- Lämna yttranden inom utsatt tid vid samråd för detaljplaner och program.
- Besvara frågor från övriga förvaltningar så snart det går dock senast inom en vecka.
- Delta i projektgrupper och möten om prioriterade detaljplaner och program.
- Delta i projekt och i framtagandet av strategiska dokument för stadsplanering, till exempel översiktsplanen.

- Fortsatt implementering av ekosystemtjänster och grönytekompensation där det efterfrågas.
- Utredda möjliga platser för ekодукter

Mål

Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska beakta och förebygga effekter av ett förändrat klimat i sitt arbete och bistå kommunstyrelsens arbete med klimatanpassning.

Aktiviteter

- Bistå kommunstyrelsen i dess arbete med klimatanpassning.
- Anordna den internationella konferensen International Building Sustainability 2016 tillsammans med Sweden Green Building council.
- Delta i arbetet med stadens skyfallskartering.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
 Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska, i samverkan med berörda nämnder och bolag, delta i arbetet med att förbättra planeringen för förskole- och skolgårdar.	2016-01-01	2016-12-31

Nämndmål:

1.4.2 Miljö kvalitetsnormerna för omgivningsbuller ska uppfyllas

Beskrivning

Miljö- och hälsoskyddsnämnden ansvarar för bullerkartläggningen av staden. Trafiknämnden ska i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden och exploateringsnämnden kartlägga kostnader och effekter av de åtgärder som föreslås inom ramen för stadens åtgärdsprogram för omgivningsbuller. Möjliga kompletterande åtgärder som kan vidtas för ökad ljudkvalitet i stadens utemiljöer ska ses över.

Förväntat resultat

Mål

Redovisa kostnadseffektiva bulleråtgärder

Aktiviteter:

- Nämnden ska bistå trafiknämnden i arbetet med att kartlägga kostnader och effekter av de åtgärder som föreslås inom ramen för åtgärdsprogram för buller.
- Utöver angivna åtgärder i åtgärdsprogram för buller ska ytterligare bulleråtgärder tas fram i samråd med berörda kontor och trafikförvaltare.
- Följa upp åtgärdsprogrammet.

KF:s inriktningsmål:

2. Ett klimatsmart Stockholm

Detta är stadens mest övergripande mål inom miljöområdet och berör såväl klimatarbetet som hållbarhetsfrågor i stort inom ett stort antal områden. Här hamnar därför en stor del av nämndens verksamhet. Arbetet för minskade klimatutsläpp tas i synnerhet upp under nämndmålet "2.15 Stadens mål för hållbar energianvändning och klimatpåverka ska uppnås". Här framgår en rad aktiviteter som direkt har att göra med minskning av klimatgaserna och energieffektivisering. Andra mål som tas upp rör tillsyn, miljöövervakning, internationellt samarbete i miljöarbete, transporter, hållbar mark- och vattenanvändning, grönstrukturfrågor, giftfri miljö inklusive en god inomhusmiljö.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.1 Energianvändningen är hållbar

Nämnden har en viktig roll i stadens energieffektiviserings- och klimatarbete och utgör ett centralt strategiskt stöd. Arbetet för hållbar energianvändning och minskad klimatpåverkan fortsätter med ett stort antal aktiviteter. Det gäller energirådgivning, tekniska utvecklingsprojekt, uppföljning och beräkning av växthusgasutsläpp, kommunikation med allmänhet och företag, energieffektivisering och förnybar energiproduktion, projektledning av projekt som Grow Smarter med flera. Ett särskilt uppdrag är att bistå GlashusEtt i Hammarby Sjöstad med informationsmaterial om stadens miljöarbete.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Växthusgasutsläpp per invånare (ton CO2e per invånare)	2,8 ton	Fastställs 2016	År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
 Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska bistå Stockholm Vatten AB med information för att underlätta driften av GlashusEtt som center för information om stadens miljö- och klimatarbete.	2016-01-01	2016-12-31
 Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska medverka i kommunstyrelsens arbete med att utreda hur metoder för livscykelanalys kan bidra till hållbar utveckling.	2016-01-01	2016-12-31

Nämndmål:

2.1.1 Bättre miljö och hälsa genom ökade effekter av tillsyn

Beskrivning

Under detta mål tas större delen av tillsynen upp. Tillsynen sker framförallt med stöd av:

- Miljöbalken
- Livsmedelslagstiftningen
- Strålskyddslagen (tillsyn av solarier).
- Smittskyddslagen (tillsyn av legionella).
- Lag om skydd mot internationella hot mot människors hälsa (utfärdande av karantäns- och saneringsbevis för fartyg).
- Tobakslagen (tillsyn av rökning på offentliga lokaler).
- Lag om sprängämnesprekursorer. Nämnden föreslår att den tillsyn som kommunen ska utöva över denna lag, vars syfte är att begränsa privatpersoners möjlighet att köpa produkter som innehåller kemikalier som kan användas för sprängämnestillverkning, ska utövas av miljö- och hälsoskyddsnämnden.

För att få en samlad beskrivning av tillsynen tas denna upp detaljerat i tillsynsplanen i bilaga 2.2, som för de olika tillsynsområdena visar omfattningen av tillsynen, målen för miljönyttan som skall uppnås inom respektive tillsynsområde inklusive nyckelindikatorer som visar på tillståndet inom tillsynsområdet eller produktionsmått. Bilagan ger en bred bild av tillsynen kan användas för analys av volymer och uppföljning av verksamheten.

Miljöbalkens tillämpningsområde är mycket brett och nämndens tillsynsaktiviteter omfattar naturskydd, miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd, förorenade områden samt kemikalie- och avfallsfrågor. Balkens bestämmelser tillämpas på såväl mycket lokala störningar som buller i en enskild lägenhet som på utsläpp som kan vara av såväl regional som nationell betydelse. De stora förbränningsanläggningarna och avloppsreningsverken utgör exempel på anläggningar av den senare sorten. Verksamhetsutövarna varierar på samma sätt från mycket små företagare/fastighetsägare till stora bolag och myndigheter. En naturlig följd av detta är att metoderna för tillsyn skiljer sig åt inom balkens område. För år 2016 planeras sammanlagt 70.700 timmar läggas på miljöbalkstillsyn.

Tillsynens ekonomi tas upp under 2.1.2 Utföra tillsyn motsvarande avgiften medan tillsynens serviceaspekter i förhållande till allmänheten tas upp under 2.1.3 Snabb och effektiv service.

Vissa delar av tillsynen tas också upp under andra Kf-verksamhetsmål där det finns en direkt anknytning. Det gäller:

- Livsmedelskontrollens verksamhet under 1.3.2 Utföra kontroll som säkrar att de livsmedel som saluhålls och serveras i staden är trygga.

- Hälsoskyddstillsynen av radon och inomhus miljö genom målen 2.6.1 Alla flerbostadsfastigheter, skolor och förskolor i staden ska vara kontrollerade avseende radon och ha radonvärden under riktvärdet 200 Bq/m³ luft.
- 2.6.2. Inomhusmiljön i flerbostadsfastigheter, skolor och förskolor ska inte medföra olägenhet för människors hälsa.
- Ett mål som tar sikte på tillsynens service till företagen är 3.2.1 Förvaltningen ger en god service och bedriver tillsyn med hög professionalitet mot företag och andra verksamhetsutövare i staden.

Förväntat resultat

Syftena och målsättningarna för de olika tillsynsområdena framgår av tillsynsplanen i bilaga 2.2. Tillsynen skall göra Stockholm bättre och säkrare. Tillsynen måste ge effekt och skall följas upp så att förvaltningens metoder hela tiden anpassas för att uppnå största möjliga miljönytta.

Nämndmål:

2.1.2 Utföra tillsyn motsvarande avgiften.

Beskrivning

För tillsynens avgifter gäller den grundläggande principen att tid för vilken verksamhetsutövarna har betalat, ska återgäldas med tillsynstid. Detta är ett fundament för en legitim kommunal tillsyn. Varje tillsynsobjekt besöks dock inte årligen utan för många objekt sker tillsynen med något eller några års mellanrum. Nämnden följer upp detta på objektsnivå och per tillsynsområde. Detta är också en utgångspunkt i den årliga taxeöversynen.

Förväntat resultat

Den tid som den enskilde verksamhetsutövaren har betalat för ska motsvaras av den tillsynstid som ägnas denne.

Nämndmål:

2.1.3 Snabb och effektiv service

Beskrivning

Detta mål hör till tillsynen och tar upp servicen till allmänheten. Detta görs framförallt genom de punktlighetsmål som beskriver hur snabbt man får hjälp i vissa ärenden vid kontakter med nämnden.

Förväntat resultat

Punktlighetsmålen vilka framgår av indikatorerna nedan, förväntas uppfyllas.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
Handläggning av värmepumpansökningar ska påbörjas	95 %		Tertial

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
senast efter 5 arbetsdagar.			
Påbörja utredning om misstänkta matförgiftningar inom ett dygn	80 %		Tertial
Respons på klagomål lämnas och kontakt med utpekad störningskälla tas inom två veckor.	95 %		Tertial

Nämndmål:

2.1.4 Genom Miljöbarometern och Miljödata erbjuda aktuell och lättillgänglig information om stadens miljösituation och miljöarbete.

Förväntat resultat

Mål

Kommunicera miljösituationen i Stockholm och stadens miljöarbete via Miljöbarometern.

Genom Miljöbarometern redovisas data om miljösituationen i Stockholm på ett strukturerat sätt och utgör därmed ett viktigt kunskaps- och beslutsunderlag för miljöarbetet. Det är stadens främsta informationsplats för allmänheten om miljöarbetet i staden. Här redovisas resultatet av förvaltningens miljöövervakning och hur tillståndet och förändringar i miljön utvecklas. Likaså redovisas påverkan från olika källor eller bakomliggande orsaker och miljöarbetet relaterat till stadens miljömål. Miljöbarometern är tillgänglig via stadens webbplats: stockholm.se/miljobarometern.

Aktiviteter

- Projektledning och samordning av Miljöbarometern.
- Utveckling och kommunikation av miljöstatistik och miljödata.
- Utveckla informationen om klimatförändringar och klimatanpassning på Miljöbarometern.
- Utveckla informationen om natur och biologisk mångfald på Miljöbarometern.
- Utveckla och anpassa vatteninformationen utifrån Handlingsplan för vatten.
- Utveckla trafikinformationen tillsammans med Trafikkontoret.

Mål

Lagra och tillgängliggöra miljöförvaltningens mät- och geodata via Miljödata.

Genom Miljödata lagras och tillgängliggörs miljöförvaltningens mät- och geodata via ett internt gränssnitt för miljöförvaltningens handläggare. Mät- och geodata kan här hanteras i

tabell- och kartform. Via elektroniska tjänster levereras miljöförvaltningens mät- och geodata även externt. Data som levereras externt publiceras på stadens webbportal: open.stockholm.se

Aktiviteter

- Samordna förvaltning och utveckling av Miljödata, miljöförvaltningens GIS-verksamhet och Öppen data.
- Tillgängliggöra Miljödata för andra förvaltningar

Nämndmål:

2.1.5 Stadens mål för hållbar energianvändning och minskad klimatpåverkan ska uppnås

Förväntat resultat

Mål

Analysera växthusgasutsläpp och ta fram underlag för utsläppsmål och strategiska planer.

Förvaltningen kommer att följa upp och rapportera utsläppen av växthusgaser samt utveckla redovisningen av växthusgasutsläppen utifrån den internationella beräkningsmodell som tagits fram av C40, som är ett nätverk av världens största städer som arbetar för att minska växthusgasutsläppen, och World Resource Institute. Under 2015 gjorde förvaltningen en första rapportering i det internationella protokollet som låg till grund för att staden accepterades som fullvärdig medlem av FN-initiativet Compact of Mayors. Förvaltningen kommer att följa forskning kring och tillämpning av beräkningsmodeller som kan visa stockholmarnas faktiska klimatpåverkan, inklusive flygresor och konsumtion som sker utanför Stockholms stad. Som en del av stödet till Kommunstyrelsen i arbetet med en fossiloberoende organisation 2030 kommer förvaltningen att tillsammans med fastighetskontoret och exploateringskontoret att pröva en beräkningsmodell för livscykelanalyser. Nya kunskapsunderlag för minskade växthusgasutsläpp kommer att tas fram. Förvaltningen deltar i och utgör stöd för politisk representation i Klimatkommunerna.

Aktiviteter

- Beräkna och redovisa växthusgasutsläpp samt utveckla redovisning av utsläppen utifrån internationellt protokoll för växthusgasutsläpp.
- Ta fram nya kunskapsunderlag för minskade växthusgasutsläpp.
- Bistå Kommunstyrelsen i arbetet med en fossiloberoende organisation 2030.
- Delta i Klimatkommunernas arbete.

Mål

Bistå stadens verksamheter samt bostadsrättsföreningar och företag med stöd till energieffektiviseringsåtgärder och förnybar energiproduktion.

Energicentrum kommer genom informationsinsatser och expertstöd verka för att påskynda energieffektiviseringsåtgärder och utökad energiproduktion baserad på solenergi. Stödet till stadens verksamheter för genomförande av lagstadgade energikartläggningar fortsätter. Det påbörjade samarbetet med fastighetsägarorganisationer vidareutvecklas för att öka energieffektiviseringstakten i bostadsrättsföreningar och hos mindre fastighetsägare. Energicentrum kommer att genomföra tekniska förstudier och utredningar för att vidareutveckla stadens energieffektiviseringsarbete. Arbetet med att leda ”Fokusgrupp energi” i Norra Djurgårdstaden fortsätter och dialog förs med byggherrar om att skärpa energikraven ytterligare till 50 kWh/m². Energicentrum kommer att bistå uppföljningsansvariga för miljöprogrammets energimål och åtgärder i stadens åtgärdsplan för energi och klimat 2020.

Aktiviteter

- Följa upp måluppfyllelse för nämndens utpekade uppföljningsansvar i miljöprogrammets mål för hållbar energianvändning och stadens åtgärdsplan för energi och klimat.
- Bistå verksamheter i staden vid upphandling av solenergianläggningar samt bistå stadsbyggnadskontoret för att underlätta bygglovsprocessen för solenergianläggningar.
- Genomföra informationsinsatser och överföra expertkunskap för att påskynda energieffektivisering och klimatåtgärder.
- Genomföra förstudier och utredningar för att vidareutveckla stadens energieffektiviseringsarbete.
- Leda arbetet med fokusgrupp energi i Norra Djurgårdsstaden och i övrigt bistå stadens organisationer med energikompetens vid byggande av nya bostäder.
- Vidareutveckla samarbetet med bostadsrättsföreningar och fastighetsägarorganisationer.
- Initiera ett projekt där energianvändningen i byggnader visualiseras på samma sätt som solinstrålningen på solkartan.
- Bistå förvaltningar och bolag med att söka pengar från externa finansiärer t.ex. Klimatklivet.

Mål

Vara värdkommun för den regionala energi- och klimatrådgivningen samt ansvara för den lokala rådgivningen i Stockholm

Energi- och klimatrådgivningen finansieras med statliga bidrag. I Stockholms län delas bidraget upp i en del för regionalt arbete och en del för lokalt arbete. Förvaltningen utgör en

av tre värdkommunen för den regionala energi- och klimatrådgivningen och projektleder samarbetet under bidragsperioden t.o.m. 2017. Förvaltningen administrerar även rådgivningens gemensamma medel för kommunikation.

För den lokala energi- och klimatrådgivningen prioriteras rådgivningen till bostadsrättsföreningar, där genomförande av energieffektiviseringsåtgärder av olika orsaker generellt sett går mycket långsamt. Flerbostadsbeståndet består till drygt 50 procent av bostadsrätter i Stockholm. Målet är att ge rådgivning till 60-70 bostadsrättsföreningar.

Aktiviteter

- Projektleda det regionala samarbetet för energi- och klimatrådgivning.
- Ge energi- och klimatrådgivning till 60-70 bostadsrättsföreningar i Stockholm.

Mål

Engagera stockholmare och verksamma i Stockholm till minskad energianvändning och minskade utsläpp av växthusgaser.

Förvaltningen kommer att bistå miljöroteln i arbetet med att driva och utveckla Klimatpaktens verksamhet samt att anordna Klimatpaktens årliga konferens. Det löpande kommunikationsarbetet om vad man som stockholmare kan göra för att minska sin energianvändning och klimatpåverkan och vad staden gör, fortsätter under året med de kommunikationsverktyg som tagits fram inom Klimatsmarta stockholmare, t.ex. klimatvågen, appen "Upptäck Stockholm", Pingvinpriset och kokboken "Det smarta köket" samt via www.stockholm.se och sociala medier. Förvaltningen kommer även att delta i stadens medborgardialog och i vidareutvecklingen av Stockholmsrummet samt utgöra stöd till Glashus Ett med information om stadens klimatarbete. En större kommunikationsinsats för att öka medvetenheten om klimatfrågan hos stockholmarna, speciellt barn och unga kommer att genomföras.

Aktiviteter

- Bistå miljöroteln med utveckling av Klimatpakten och genomförande av årlig konferens.
- Genomföra en större kommunikationsinsats för att öka medvetenheten om klimatfrågan hos stockholmarna, speciellt barn och unga.
- Dela ut Pingvinpriset för goda insatser inom staden för att minska energianvändning och utsläpp av växthusgaser.
- Informera om stadens energi- och klimatarbete på stadens webb och via sociala medier.
- Delta i utvecklingen av Stockholmsrummet och stadens medborgardialog.

Mål

Leda GrowSmarter-projektet i Stockholm och Europa.

GrowSmarter är ett femårigt EU projekt (2015-2019) som Stockholm leder. Stockholm, Köln och Barcelona ska demonstrera 12 smarta lösningar och Graz, Suceava, Valetta, Cork och Porto följer projektet och planerar att implementera en eller flera av de lyckade åtgärderna. I projektet deltar även 25 industriella partners som i huvudsak är de som ska genomföra åtgärderna. De 12 smarta lösningarna är:

1. Effektivt och smart klimatskal.
2. Smart bygglogistik.
3. Smarta energisparande boende.
4. Smart lokal produktion av el och integration med kraftnät.
5. Smart belysning.
6. Integrering av överskotts värme.
7. Smart avfallshantering som omvandlar avfall till el, värme och biogas.
8. Big Data protokoll, vilket för Stockholms del innebär att genom insamlad data kunna ta bättre beslut om framtida trafikplanering, till exempel hur gång och cykelvägar ska placeras.
9. Hållbara leveranser.
10. Smart trafikstyrning.
11. Alternativa bränslen för mindre CO2 utsläpp och bättre luftkvalité.
12. Smarta mobilitetslösningar.

Aktiviteter:

- Sammanställa en årlig och en periodisk teknisk och finansiell rapport till EU och miljö- och hälsoskyddsmyndigheten.
- Arrangera 4 styrgruppsmöten och ett General Assembly, projektets beslutande organ där alla partners deltar.
- Medverka till planeringen av minst två internationella konferenser i Stockholm; Eureka (Innovationevent 2016 som anordnas av Vinnova) och Building Sustainability SGBC16.
- Leda arbetet med projektet i Stockholm så att implementeringen av de 12 smarta lösningarna påbörjas.

Nämndmål:

2.1.6 Genom en långsiktig miljöövervakning följa miljötillståndet som underlag för tillsyn, programarbete samt övrigt miljöarbete

Förväntat resultat

Mål

Hälsorelaterad övervakning

Hälsorelaterad miljöövervakning handlar om att långsiktigt övervaka miljöfaktorer i den omgivande miljön som kan påverka människors hälsa. Övervakningen av miljöfaktorer görs genom att uppskatta människors exponering för hälsofarliga ämnen i den omgivande miljön, mäta markörer för människors exponering samt genom att utföra analyser som kopplar samman miljöexponering och hälsoproblem.

Tillsynen är i behov av övervakningsdata om hur barn exponeras för farliga ämnen i förskolemiljön. En studie genomförs i samarbete med Karolinska Institutet, Stockholms Universitet och IVL (Svenska miljöinstitutet).

Aktivitet

- Genomföra hälsorelaterad miljögiftsövervakning inriktad på barns exponering av farliga ämnen.

Kultur i ögonhöjd

”Kultur i ögonhöjd” (Dnr 328-323/2013) antogs av kommunfullmäktige 2013 och är stadens Program för barn- och ungdomskultur. Programmet är ett konkret stöd för nämnder och styrelser i arbetet med barn- och ungdomskultur i förskolan, grundskolan, gymnasieskolan och på fritiden. Varje berörd nämnd och bolagsstyrelse ska i sin verksamhetsplan väga in programmets mål och årligen följa upp sin verksamhet i respektive verksamhetsberättelse. Lokala handlingsplaner ska tas fram och vara ett stöd i det konkreta arbetet med barn- och ungdomskultur.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden har ett särskilt uppföljningsansvar när det gäller programmet delmål 4, Barns och ungdomars behov beaktas vad gäller fysiska miljöer där barn vistas.

En stor del av nämndens tillsynsarbete har just barn och ungdomar i fokus. Den hälsorelaterade övervakningen syftar till att trygga att miljöer där barn vistas är säkra från miljö- och hälsosynpunkt. Det gäller tillsynen av förskolor och skolor. Kontrollen av livsmedelshanteringen i dessa miljöer särskilt när det gäller allergikost. Tillsyn av plaskdammar, bassängbad, idrottsanläggningar, lekparker m m. Även miljöövervakningen av luftkvalitet där luften i gatunivå kontrolleras så att halterna inte överstiger gällande miljö kvalitetsnormer. Det tar särskilt sikte på barn som är känsligare och därför exponering av luftföroreningar kan vara särskilt allvarliga för barn. Kemikaliecentrums arbete i samarbete med hälsoskyddstillsynen när det gäller giftfri förskola är en del av arbetet att från hälsosynpunkt trygga de miljöer där barn och ungdomar vistas.

Mål

Miljöövervakning av luftkvaliteten

Målsättningen med luftövervakningen är att den ska leda till en ständigt förbättrad luftkvalitet. Under år 2016 kommer betydelsen av dubbdäcksförbuden på Fleminggatan och Kungsgatan att utvärderas. Genom kontinuerliga mätningar av partiklar, sot samt kväveoxider kan vi följa hur avgasutsläppen påverkas till följd av en öka dieselandel. Förhoppningen är även att mätningar av sot ska kunna leda till nya samband mellan hälsa och sotpartiklar för att bättre kunna skatta hälsorisker. SLB-analys skall också särskilt följa miljöeffekterna av att trängselskatten höjs med 7 % i januari år 2016 och att trängselskatt införs på Essingeleden.

Aktivitet:

- Genomföra kontinuerlig luftövervakning på Hornsgatan, Sveavägen, Norrlandsgatan och Folkungagatan.
- Utvärdera olika åtgärders effekter på luftkvaliteten i Stockholm.
- I samarbete med miljömedicinsk expertis öka kunskapen om olika luftföroreningars hälsoeffekter.

Mål:

Miljöövervakning biologisk mångfald och ekosystemtjänster

Naturmiljön övervakas på olika nivåer för att ge kunskaper om tillstånd och trender som stöd för miljöbedömningar, tillsyn, fysisk planering, programarbete, åtgärdsförslag m.m. På landskapsnivå görs fortsatta analyser av stadens ekologiska infrastruktur. På biotopnivå följs förändringar av särskilt värdefulla naturtyper. På artnivå fokuseras på växt- och djurarter som är lagskyddade, hotade eller utgör indikatorarter.

Aktiviteter:

- Analyser av samband på landskapsnivå inom stadens ekologiska infrastruktur.
- Analyser med fokus på prioriterade arter.
- Biotopinriktade analyser samt förslag till ekologiska förstärkningsåtgärder.
- Färdigställa ett miljöövervakningsprogram för stadens växt- och djurliv samt därmed relaterade ekosystemtjänster.
- Kontinuerlig uppdatering och utveckling av databasen ArtArken och dess koppling till den nationella databasen Artportalens ekosystemtjänster.
- Kartläggning av ekosystemtjänster inom staden
- Analyser av konnektivitet (samband) m. fl. parametrar på landskapsnivå inom stadens ekologiska infrastruktur.
- Analyser med fokus på arter som lyfts fram i lagstiftning och nationell rödlista samt utvalda indikatorarter.

- Färdigställa ett program för övervakning av tillståndet för valda delar av stadens växt- och djurliv samt därmed relaterade ekosystemtjänster
- Fördjupning av förändringsanalys och utveckling av förslag till kompensatoriska åtgärder.

Mål:

Miljöövervakning klimatförändringar och klimatanpassning

Inventering av data till grund för miljöövervakning av klimatförändringar, dess effekter och klimatanpassning. Exempel på klimatfaktorer som ska redovisas på Miljöbarometern är vattenstånd i sjöar och kustvatten, vattenföring i vattendrag, nederbördsdata med fokus på skyfall, vattenkvalitet, lufttemperatur med fokus värmeböljor, antal dagar med snötäcke med mera. Detta utgör en utvidgning av den befintliga väderstatistik som finns på Miljöbarometern idag. Arbetet innefattar inventering, kvalitetssäkring, bearbetning och analys av grunddata. Målet är att utveckla ett antal nya indikatorer som redovisar klimatförändringar, och i den mån det kan göras, även klimatanpassning. En del indikatorer kan hämtas från Norra Djurgårdsstaden och projekt C/O City. Viktiga samarbetsparter är Stockholm Vatten, SMHI och MSB (Myndigheten för samhällsskydd och beredskap). Bevakning och analys av nya forskningsrön som kan föranleda nya ställningstaganden är en central del av arbetet.

Aktiviteter

- Sammanställning, bearbetning och analys av meteorologiska, hydrologiska och limnologiska grunddata.
- Bevaka kunskapsläget och kommunicera naturvetenskapliga underlag.
- Utveckla informationen om klimatförändringar och klimatanpassning på Miljöbarometern.
- Tillgängliggöra miljödatabasen för stadens förvaltningar och bolag.

Mål

Miljöövervakning mark

Förvaltningen karterar historiskt förorenade områden i syfte att undanröja risker för miljö och hälsa. Undersökningarna fångar i första hand upp områden där bostadsbyggande eller annan exploatering inte förväntas ske. I exploateringsområden sker regelmässigt markundersökningar i alla fall. Kartering och miljöövervakning inom detta område omfattar under 2016 i första hand undersökningar av ett urval som omfattar något/några tiotal objekt som klassats som högt prioriterade vad gäller markföroreningar. Dessutom sammanställs befintlig information om markföroreningar i stadens miljödatabas.

Aktiviteter:

- Ansvarsutredningar ska, i de fall krav ska ställas gentemot betalningsansvarig eller om staden avser söka bidrag för sanering, genomföras för områden som länsstyrelsen

riskklassat till nivå 1 och 2. Utredningarna används som underlag för förelägganden respektive bidragsansökan.

- Samtliga badplatser där det förekommer risk för markföroreningar ska undersökas. I den mån det behövs genomförs provtagning.
- Undersökning av parkmark i strandnära områden.
- Bistå exploateringskontoret i arbetet att marksanera Vinterviken

Mål

Miljöövervakning vattenmiljön

Löpande miljögiftsövervakning utförs i syfte att övervaka vattendirektivets prioriterade ämnen (ingår i bedömning av kemisk status) samt nationella så kallade särskilda förorenande ämnen (ingår i bedömning av ekologisk status). Övervakning av vatten och fisk bedrivs sedan ett antal år tillbaka i Årstaviken, Drevviken, Brunnsviken och Saltsjön där fiskprover tas årligen och vattenprover månatligen. Under 2016 kommer en utökning av miljögiftsövervakningen att ske i syfte att skapa underlag till de lokala åtgärdsprogrammen för stadens vattenförekomster.

Övervakning av de kvalitetsfaktorer som ingår i bedömning av ekologisk status enligt vattendirektivet utförs i ett urval av stadens sjöar och vattendrag. Parametrar och platser avgörs av ett övervakningsprogram som togs fram 2012. Programmet revideras 2016.

Aktiviteter

- Genomföra löpande miljögiftsövervakning i Drevviken, Årstaviken, Brunnsviken, Saltsjön och Bällstaån och vid behov komplettera med andra prioriterade vattenförekomster.
- Genomföra undersökningar i enlighet med övervakningsprogram för ekologiska kvalitetsfaktorer (t.ex. fisk, vattenväxter och bottenfauna).
- I samverkan med Stockholm Vatten AB planera och genomföra övervakning av fysikalisk-kemiska kvalitetsfaktorer.
- Utvärdera tidigare års övervakning av ekologisk och kemisk status och utifrån resultatet av detta samordna och planera kommande övervakningsinsatser, samt ta fram nytt övervakningsprogram i samverkan med tillsynsavdelningen och Stockholm vatten.

Mål

Samordna och långsiktigt planera miljöförvaltningens miljöövervakning.

Förvaltningen ansvarar för att genom miljöövervakning följa tillstånd och förändringar i miljön. Resultaten används som underlag för miljöförbättrande åtgärder, tillsyn, rådgivning m.m. Årligen tas en samlad plan fram för nästkommande år samt även en

mer långsiktig plan för nästkommande fyraårsperiod. Planeringen presenteras för miljö- och hälsoskyddsnämnden. Prioriterad miljöövervakning utgår från lagstiftning, miljömål, aktuella resultat från miljöövervakningen, miljöprogrammet, vattenprogrammet, miljö- och hälsoutredningen samt behov som uttrycks inom tillsynen liksom från andra förvaltningar och bolag.

Aktiviteter

- Genomföra en undersökning av Stockholmarnas miljövanor och attityder till miljö och miljöarbete.
- Uppdatera miljöövervakningsplan 2016-2019.

Nämndmål:

2.1.7 MHN ska samarbeta och utbyta erfarenheter med andra städer och aktörer i Europa för att påverka EU-regelverket samt driva åtgärdsarbete och utveckling framåt.

Förväntat resultat

Mål:

Genomföra europeiska projekt för att underlätta arbetet lokalt

Aktivitet:

- Undersöka förutsättningar för att söka medel för att samarbeta med andra städer eller organisationer i syfte att minska spridningen av miljö- och hälsofarliga ämnen i staden.
- Tillsammans med övriga nordiska huvudstäder återuppta utbytet inom Nordens större städer.

Mål

Utveckla förvaltningens internationella miljöarbete genom att bevaka, påverka och aktivt driva stadens intressen i organisationer, nätverk och projekt.

Förvaltningen bevakar EU-frågor inom nämndens verksamhetsområde och driver staden och nämndens intressen genom ett aktivt deltagande i stadens samarbetsorganisationer, nätverk och projekt. Påverkansarbete i särskilda frågor bedrivs framför allt genom Eurocities miljöforum och arbetsgrupperna: Green Areas & Biodiversity (ordförandeskap 2015) Noise, Climate Change Energy Efficiency Air Quality, Water. Utöver detta genomför förvaltningen punktinsatser när det gäller EU-påverkan. Förvaltningen sätter Stockholm på kartan genom att visa upp stadens erfarenheter och goda exempel samt lär av andra städer.

Aktiviteter

- Bevaka EU-initiativ och påverka EU-regelverket inom nämndens verksamhetsområde.
- Delta i Stadens interna internationella nätverk.

- Lyfta och driva stadens och nämndens intressen i Eurocitiesnätverket.
- Samordna förvaltningens internationella miljöarbete.
- Bidra med fackkunskap när staden uppvaktar staten och EU t.ex. om behoven av minskad användning av miljö- och hälsoskadliga kemikalier.
- Ingå i C40 som är ett nätverk av världens största städer som arbetar för att minska växthusgasutsläppen.
- Ingå i ICLEI (Cities of sustainability).
- Ingå i Compact of Mayors, som är ett nätverk av städer som har förbundit sig att gå mycket långt i sina klimatambitioner.

Nämndmål:

2.1.8 Genom MHN:s expertkompetens utveckla stadens miljöarbete och bidra till att målen i Stockholms miljöprogram och andra program uppfylls och följs upp.

Förväntat resultat

Mål:

Bidra till att målen i Stockholms miljöprogram uppfylls och följs upp.

I stadens miljöprogram 2016-2019 har miljö- och hälsoskyddsnämnden uppföljningsansvar ett flertal av delmål. Uppföljning av miljöprogrammet 2016-2019 kommer enligt beslut i budgeten att ske årligen i ett separat ärende till kommunfullmäktige.

Aktiviteter:

- Samordning, uppföljning och kommunikation av miljöprogrammets delmål som berör miljö- och hälsoskyddsnämnden.

Mål:

Utveckla Miljösamverkan Stockholms län.

Kommunerna i länet, KSL och länsstyrelsen finansierar tillsammans Miljösamverkan i Stockholms län. Stockholm, länsstyrelsen och KSL betalar 150 000 kr per år och övriga kommuner efter storlek. Samarbetet syftar till att skapa större likhet i bedömningarna inom tillsynen, men också utvecklingsarbete, erfarenhetsutbyte och utbildning.

Avsikten är också att genomföra möten för inspektörer för de mer komplicerade tillsynsobjekten inom olika branscherna där erfarenhetsutbyte, likriktning m m kan ske. Arbetet syftar också till att skapa nätverk för inspektörer inom olika branscher. Den nya inriktningen inom MSL borde egentligen ske på nationell nivå i enlighet med vad nämnden uttalade i yttrandet över Statskontorets förslag till ny organisation för den statliga tillsynsvägledningen. Förvaltningen driver detta bland annat i Naturvårdsverkets miljöbalksdialog.

Mål:

Stödja arbetet med miljötillsyn, klimatanpassning, miljömål, planhandläggning mm.

Miljöförvaltningen utgör en expertfunktion som på eget initiativ eller på uppdrag av MHN och kommunledningen genomför utredningar, föreslår åtgärder samt besvarar remisser som rör miljöövervakning, miljömål, påverkan, tillståndet i miljön m.m. Exempelvis underlag för fysisk planering, ansökningar för extern finansiering av projekt, stöd i kemikaliearbetet samt urbana ekosystemtjänster.

Aktiviteter:

- Expertfunktion vid interna och externa förfrågningar.
- Bidra till att varor som säljs i staden inte innehåller farliga kemikalier däribland allergiframkallande. Mål 1 Program för delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2011-2016.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.2 Transporter i Stockholm är miljöanpassade

Nämnden driver genom sitt miljöbilsarbete uthålligt frågor om hållbara transporter och fortsätter sitt arbete med nya och ökade ambitioner.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Andel elbilar		14 %	År
 Andel sålda förnybara drivmedel av totalt sålda drivmedel i länet per år.	27 %	Fastställs 2016	År

Nämndmål:

2.2.1 Förnybar energi ska utgöra minst 37 % av allt sålt drivmedel till vägtrafiken (mäts av praktiska skäl på länsnivå)

Förväntat resultat

Mål

Förvaltningen kommer att verka för att nya personbilar som säljs i Stockholms län år 2019 till minst 50 % utgörs av miljöbilar enligt stadens miljöbilsdefinition (vilken är samma som statens). Dessutom ska förvaltningen verka för att en ökad andel av dessa är elfordon.

Detta görs bland annat genom att sprida information, verka för incitament och förmåner som gynnar (eller undanröjer missgynnande av) miljöfordon och miljöbränslen, samt genom att vara behjälpliga och verka för att rätt krav avseende miljöbilar och drivmedel tillämpas där det är relevant i samband med stadens upphandlingar.

Aktiviteter

- Kommunicera 3-5 nyhetsbrev och www.stockholm.se/miljobilar samt vidareutveckla

miljofordon.se.

- Stärka biogasanvändningen genom att samverka med biogasaktörer.
- Verka för incitament och förmåner som gynnar (eller undanröjer missgynnande av) miljöfordon och miljöbränslen.
- Stötta andra aktörer inom stadens arbete för ökat genomslag för bilpooler.
- Tillsammans med Stockholm Parkering AB och övriga berörda bolag i staden och i samverkan med akademi, och näringsliv stödja utbyggnad av laddinfrastruktur och ta fram ett gemensamt långsiktigt mål för Stockholms stad om övergång till fler elfordon.
- Bistå trafiknämnden i sitt arbete med att utreda förutsättningar för att skapa laddgator med platser för normalladdning.
- Upplysa berörda om de statliga medel som kan sökas av bland annat fastighetsägare och företagare för uppsättning av normalladdare.
- Sprida resultaten och erfarenheterna från projekten Elbilsupphandlingen och E-facts.
- Bistå trafiknämnden i arbetet med genomförandet av åtgärder utifrån Stockholms konkretisering av Fossilfrihet på väg (SOU 2013:84).
- Söka extern finansiering för delar av miljöbilsarbetet.

Mål

Förvaltningen ska verka för att 10 procent av nyregistrerade tunga fordon ska vara miljölastbilsklassade år 2019.

Arbetet bedrivs bland annat genom att vara behjälpliga och verka för att krav avseende miljöfordon och drivmedel tillämpas i samband med relevanta upphandlingar av transporter i staden.

Aktiviteter

- Arbeta för att få en nationell miljölastbilsdefinition.
- Verka för att under innevarande miljöprogramperiod få till 10 nya tankmöjligheter med förnybart bränsle för tunga fordon i Stockholms kommun eller kranskommuner.
- I samarbete med servicenämnden, trafiknämnden och exploateringsnämnden utreda förutsättningarna för samlastning av stadens egna varuleveranser, med målsättningen att projektet ska vara igång senast 2018.
- Delta i Upphandlingsmyndighetens arbete om uppdatering av miljökrav inom områdena transporter, fordon och drivmedel.
- I samarbete med servicenämnden använda och utveckla befintlig arbetsmall för hur krav på fordon och transporter bör ställas och successivt skärpas i relevanta upphandlingar i staden, samt hur dessa avtal bör följas upp.

- Stötta bolag och förvaltningar med fordon och drivmedelskompetens, vid upphandling och uppföljning av tjänster där transporter ingår.
- I samarbete med trafiknämnden utveckla gemensamma miljökrav för entreprenadupphandlingar samt verka för att minst en entreprenadmaskin på förnybart bränsle eller el testas och utvärderas inom stadens egen organisation under 2016.

Mål

Förvaltningen ska verka för att uppnå 100 % miljöbilar i stadens flotta och att stadens biodrivmedels- och elbilar tankas/laddas till 85 % med miljöbränsle.

Förvaltningen slutar med att betala ut interna fordonsbidrag till förvaltningar och bolag inom staden. De interna fordonsbidragen (av kommunfullmäktige tilldelade budgetmedel som nämnden har fördelat till andra nämnder och bolag) har varierat i storlek från knappt 2 mnkr till drygt 6 mnkr under åren 2010-2015. Variationen beror delvis på att fordonsinköpen varierat år från år men även på att möjligheten till extern finansiering av fordon varierat under åren. Finns extern finansiering (via externt finansierade projekt) har behovet av interna fordonsbidrag minskat. De externa fordonsbidragen (det vill säga från EU, Energimyndigheten med flera) har varierat under samma period mellan nästan ingenting och hela 45 mnkr år 2014, vilket beror på Elbilsupphandlingen och medel till fordon från Energimyndigheten. Totalt under perioden 2010 – 2015 har 72 mnkr utbetalats i fordonsbidrag varav 18 mnkr har gått till stadens förvaltningar och bolag.

Aktiviteter

- Bistå kommunstyrelsen i implementeringen av fossiloberoende organisation 2030 i de delar som rör fordon och drivmedel.
- Stötta förvaltningar och bolag vid deras fordonsanskaffning och framtagande av utbytesplaner.
- Stötta förvaltningar och bolag vid uppföljning av fordonsinnehav och tankning, i såväl ILS som till MHN.
- Verka för att det finns minst 200 laddbara fordon i stadens fordonsflotta vid slutet av år 2016.
- Genomföra försök med induktionsladdning på fem elbilar i stadens flotta.
- I samråd med stadsledningskontoret och Stockholms Stadshus AB utarbeta ett förslag till en långsiktig strategi för hantering av fordon för kommunkoncernen Stockholms stad samt inrätta en central funktion med ansvar för utförande av kommunkoncernens gemensamma fordonshantering enligt kommunfullmäktiges beslut 2015-11-02.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.3 Stockholm har en hållbar mark- och vattenanvändning

Miljö- och hälsoskyddsnämndens verksamhet inom mark och vattenområdet svarar mot stadens ambition om en hållbar miljö. Inom vattenområdet är det aktuellt med genomförande av handlingsplanen för vatten som innebär att lokala åtgärdsprogram tas fram för stadens vattenförekomster. Inom markarbetet finns ett ambitiöst och nyskapande arbete med grönstrukturfrågor som ska bidra till bevarade grönytor och nya naturreservat för stockholmarna.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Andel vattenförekomster som följer miljö kvalitetsnormerna för ekologisk status	25 %	Fastställs 2016	År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
 Exploateringsnämnden ska tillsammans med miljö- och hälsoskyddsnämnden och stadsbyggnadsnämnden utreda förutsättningarna för att göra Norra och Södra Djurgården samt Lillsjön till naturreservat.	2016-01-01	2016-12-31
 Exploateringsnämnden ska tillsammans med miljö- och hälsoskyddsnämnden, fortsätta arbetet med implementering av ekosystemtjänster och grönytekomensation i stadens verksamheter.	2016-01-01	2016-12-31
 Exploateringsnämnden ska, tillsammans med stadsbyggnadsnämnden och miljö- och hälsoskyddsnämnden, fortsätta arbetet med inrättandet av naturreservat i Årstaskogen och Årsta holmar samt Kyrkhamn.	2016-01-01	2016-12-31
 Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska, tillsammans med berörda stadsdelsnämnder, idrottsnämnden, utbildningsnämnden och exploateringsnämnden, arbeta med att tillgängliggöra stadens naturreservat för stockholmarna samt arbeta med hur rekreativa och ekologiska värden kan utvecklas och stärkas i reservaten.	2016-01-01	2016-12-31
 Stockholm Vatten AB ska i samverkan med trafiknämnden miljö- och hälsoskyddsnämnden, exploateringsnämnden och Stockholm Parkering AB genomföra pilotprojekt med hållbara dagvattenlösningar.	2016-01-01	2016-12-31

Nämndmål:

2.3.1 Bidra till att stadens vattenområden uppnår god ekologisk och kemisk vattenstatus.

Förväntat resultat

Mål

Genomföra handlingsplanen för vatten med särskilt fokus på framtagande av lokala åtgärdsprogram för stadens vattenförekomster

Miljöförvaltningen ansvarar för samordning, planering och projektledning för framtagande av lokala åtgärdsprogram för stadens vattenförekomster. Arbetet sker i nära samarbete med

framförallt Stockholm Vatten AB, andra kommuner samt vattensamarbeten. Medel för att ta fram åtgärdsprogrammen kommer att sökas ur central medelsreserv tillsammans med berörda förvaltningar och Stockholm Vatten.

Aktiviteter

- Ta fram sex lokala åtgärdsprogram för stadens vattenförekomster; Bällstaån, Brunnsviken, Magelungen, Kyrksjön, Judarn, Råcksta Träsk.
- Utifrån senaste kunskapsläge prioritera vattenförekomster för åtgärdsarbete.
- Ta fram förslag och bidra till genomförandet av åtgärder i samverkan med genomförandeorganisationerna i staden.

Mål

Samordna, följa upp och kommunicera stadens vattenarbete enligt Handlingsplan för god vattenstatus

Miljöförvaltningen ansvarar för samordning, uppföljning och information om stadens vattenvårdsarbete via Miljöbarometern. Förvaltningen deltar också i genomförandet av åtgärder tillsammans med berörda förvaltningar och Stockholm Vatten.

Aktiviteter

- Samordna och informera om stadens vattenarbete.
- Bidra till implementering av stadens dagvattenstrategi genom framtagande av vägledningsdokument för den praktiska tillämpningen av strategin.
- Bistå övriga förvaltningar och bolag med stöd rörande miljökvalitetsnormer för vatten.

Nämndmål:

2.3.2 Aktivt bistå i samordning av grönstrukturfrågor, planering och utredning av nya naturreservat samt uppmärksamma ekosystemtjänster i staden

Förväntat resultat

Mål:

Leda och se till så att målen i projekt C/O City uppnås.

Aktiviteter

- Spridning av C/O City resultat i stadens övriga utveckling och till andra EU-länder genom att delta i planeringen av ISmart (ett Urbact III projekt med syfte att sprida smarta lösningar) samt inom Eurocities och C40.
- Tester av verktyg/metoder påbörjas i utvalda pilotområden bland annat i Stockholm.

- Sammanställa regelbundna avrapporteringar mellan WP (arbetspaket), styrgrupp, referensgrupp, VINNOVA och till miljö- och hälsoskyddsnämnden.
- Arrangera styrgruppsmöten och samordningsmöten för WP-projektledare.
- Delta i utställningar, presentationer och studiebesök om C/O City och medverka i planeringen av minst 2 internationella konferenser (t ex Building Sustainability SGBC16).

Mål

Delta i stadens samordning av grönstrukturfrågor samt aktivt bistå i planering och utredning av nya naturreservat

Parker och naturområden är viktiga för stockholmarna. I den hållbart växande staden behövs också grundläggande planering för viktiga grönytor och grönområden. Nämnden ska medverka i planering och utredning av nya naturreservat och andra områdesskydd. Att öka tillgängligheten till reservaten tas omhand i tillsynsavsnittet för kapitel 7 miljöbalken.

Aktiviteter

- Delta i kommunstyrelsens arbete med att förbättra samordning av grönstrukturfrågor.
- Utveckla planeringsunderlag för förstärkning och utveckling av grönstrukturen

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.4 Stockholms kretslopp är resurseffektiva

Nämndens arbete som har att göra med kretslopp och återvinning hör framförallt till tillsynen och tas upp under nämndmålet 2.1.1 samt i tillsynsplanen i bilaga 2.2. Arbetet består bland annat i kontakter med restaurangägare som uppmanas att utreda möjligheterna till utsortering av matavfall. Vid fastighetsägartillsynen ges information om möjligheten till sortering av matavfall. Vid tillsynen av bygg- och rivningsverksamhet samt i ärenden om förorenad mark handlar det om att farligt avfall ska tas omhand på ett korrekt sätt men också om att återanvändning och återvinning ska ske så långt möjligt. Tillsynen på återvinningscentralerna syftar på ett liknande sätt till att undvika farligt avfall i hushållsavfallet samt att ta tillvara och återvinna avfall på ett bra sätt. Förvaltningen deltar också i arbeten med att göra omhändertagande av till exempel förorenade massor, elavfall och snö mer resurseffektiva.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
 Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska genomföra enkäten Miljö och miljövanor i Stockholm.	2016-01-01	2016-12-31
 Trafiknämnden ska ta fram ett program för avfallshantering i stadens offentliga rum, tillsammans med stadsdelsnämnderna, miljö- och hälsoskyddsnämnden och Stockholm Vatten Avfall AB.	2016-01-01	2016-12-31

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.5 Stockholms miljö är giftfri

Nämnden har ett omfattande arbete för en giftfri miljö som omfattar en mängd olika verksamheter alltifrån tillsyn till projekt och programarbete samt miljöövervakning. Särskilt värt att uppmärksamma är stadens ambitionsnivå att inrätta ett Kemikaliecentrum vars verksamhet ska bidra till att implementera Kemikalieplanen.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Antalet kemiska produkter som innehåller utfasningsämnen och som används i stadens verksamheter Kommentar: Målvärde kan inte anges för 2016 eftersom detta är beroende av ett kemikaliehanteringssystem som kommer att implementeras i staden under detta år.		Fastställs 2016	År

Nämndmål:

2.5.1 Aktivt bidra till genomförande av Stockholm stads kemikalieplan 2014 - 2019

Förväntat resultat

Mål

Erbjuda stadens verksamheter stöd och kompetensutveckling inom kemikalieområdet

Stockholms stads kemikalieplan 2014-2019 beskriver hur staden ska bedriva ett kvalificerat arbete med att undvika farliga kemikalier i alla stadens verksamheter. Kemikaliecentrum erbjuder verksamheterna stöd och vägledning i genomförandet av planen. Det innebär bland annat att bjuda in till seminarier och utbildningar för nyckelgrupper, att hjälpa till att formulera och följa upp kemikaliekrav på byggmaterial och i upphandlingar, erbjuda stöd i hantering och val av kemiska produkter och att erbjuda tillsynen hjälp med riskbedömning och prioriteringar. Dessutom deltar vi i Upphandlingsmyndighetens utveckling av kemikaliekriterier för upphandling och i Byggvarubedömningens kriteriearbete. Arbetet görs i samarbete med flera andra städer, däribland Göteborg och Malmö.

Aktiviteter

- Erbjuder stöd och kompetensutveckling inom området kemikalier i varor och produkter.
- Införa databaserat system för hantering av kemiska produkter i staden.
- Medverka i upphandlingsmyndighetens forum och expertgrupper för kriterieutveckling.
- Ordförandeskap i fokusgrupp för hållbara byggnader och anläggningar i Norra Djurgårdsstaden.
- Påverka kriterieutveckling i BVB, BASTA, SGBC, Miljöbyggnad.

- Stödja trafikkontoret i kravställning vad gäller kemiskt innehåll i lekplatsmaterial.
- Verka för att Byggvarubedömningen används i stadens verksamheter.

Mål

Informera om kemikalieplanen och stödja dess implementering

Stadens förvaltningar och bolag har olika uttalade ansvar för genomförandet av Kemikalieplan för Stockholm. Genom Kemikaliecentrum ges efterfrågat stöd till stadens verksamheter. Informationsarbetet innebär att berätta om planen och det stöd kemikaliecentrum erbjuder för verksamheter i staden och för omvärlden.

Som stöd för genomförandet ska ett vetenskapligt råd inrättas, bestående av ledande forskare och experter inom olika områden av betydelse för stadens arbete med kemikalier.

Aktiviteter

- Etablera och upprätthålla kontakt med ledande forskare i ett vetenskapligt råd.
- Informera om kemikalieplanen och kemikaliecentrum
- Förmedla information om relevanta forskningsprojekt.

Mål

Kommunicera om kemikalier med medborgare och verksamhetsutövare

Genom olika kommunikationsinsatser får stadens verksamhetsutövare och konsumenter ökad kunskap om kemikalier. Stockholms kemikalieforum som sedan flera år drivs i samarbete med Svensk handel utvecklas till att omfatta fler branscher.

Aktiviteter

- Fortbildning till lärare om kemikalier i vardagen.
- Kommunicera med bygg- och fastighetsbranschen.
- Kommunicera med båtlivet.
- Kommunicera med handeln.
- Kommunicera med konsumenter.
- Kommunicera om hårvård med frisörbranschen och konsumenter

Mål

Stödja tillsynens, stadsdelarnas och SISABs arbete med kemikaliesmarta förskolor

Ett särskilt fokus i Stockholms stads kemikalieplan 2014-2019 ligger på att minska barns exponering för farliga ämnen. Stadsdelarna och SISAB är nyckelaktörer här i sina roller som verksamhetsutövare respektive fastighetsägare för en stor del av stadens förskolor.

Aktiviteter:

- Genomföra hälsorelaterad miljöövervakning inriktad på barns exponering av farliga ämnen genom utvärdering av 2015 års provtagning av miljögifter i damm.
- Hålla utbildningar för förskolechefer och miljöombud i stadsdelarna och från fristående förskolor.
- Hålla workshops med förskolor om hur de tagit sig an arbetet med kemikaliesmart förskola.
- Medverka i Konkurrensverkets framtagande av kriterier för Giftfri förskola.
- Pilotsatsning på kemikaliesmarta förskolebyggnader tillsammans med SISAB och Hägersten-Liljeholmens stadsdelsförvaltning.
- Sprida och marknadsföra webb-utbildning om kemikaliesmart förskola för förskolepersonal.
- Stödja förskoletillsynen med avseende på kemikaliefrågor.
- Stödja SISABs arbete för en giftfri förskolemiljö.
- Underhålla/uppdatera websidan för kemikaliesmart förskola.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.6 Inomhusmiljön i Stockholm är sund

Nämnden bedriver inte minst inom tillsynen ett omfattande arbete för en god inomhusmiljö. Tillsynen av radon samt olägenhetshanteringen i boendet och den riktade tillsynen mot bostadsfastigheter och skolor/förskolor är bland det viktigaste insatserna. Det finns också andra delar av nämndens verksamhet som har stor betydelse såsom arbetet mot buller och kemikaliearbetet på förskolor.

Under 2016 kommer nya arbetsmetoder att utvecklas för att dels effektivisera hanteringen av olägenhetsärenden, dels genom riktad tillsyn av byggnader i vissa områden uppnå större hälso- och miljönytta.

För att effektivisera hanteringen av olägenhetsärenden är nämndens ambition att under året ha påbörjat ett samarbete med några av de största aktörerna inom bostadsuthyrning som också visat på god egenkontroll. Processen för hanteringen av klagomål kommer att hanteras på ett annorlunda sätt för dessa fastighetsägare jämfört med den ärendehanteringsprocess som normalt tillämpas. Metoden går ut på att större fastighetsägare som förvaltningen samarbetar med i större utsträckning kommer att hantera klagomålen inom ramen för sin egenkontroll.

När det gäller den egeninitierade bostadstillsynen görs under året en pilotsatsning med uppsökande tillsyn i vissa områden. Nämnden kommer att inspektera bostäder i områden med social utsatthet och där boende har låg benägenhet att själva anmäla brister i inomhusmiljön. Nämnden informerar fastighetsägaren och inspekterar sedan ett urval av bostäder i ett bestånd.

Brister ska sedan åtgärdas av fastighetsägaren. Syftet är att undanröja olägenheter som annars inte hade kommit till förvaltningens kännedom. Den ordinarie tillsynen av fastighetsägares egenkontroll fortsätter som tidigare och syftar till att förebygga olägenheter i bostäder generellt i staden.

Nämndmål:

2.6.1 Alla flerbostadsfastigheter, skolor och förskolor i staden ska vara kontrollerade avseende radon och ha radonvärden under riktvärdet 200 Bq /m3 luft.

Beskrivning

Radonhalter i nybyggnader ska understiga 200 Bq/m³ luft. Nämnden uppmanar fastighetsägare och skolor och förskolor att mäta radon och skicka in rapporterna till nämnden för granskning. Om rapporter inte kommer in ställer nämnden krav på att mäta. Om en rapport visar att en byggnad har för höga radonhalter ställer nämnden krav på att vidta åtgärder och att mäta om byggnaden samt kontrollera att åtgärderna har haft avsedd effekt.

Förväntat resultat

Verksamhetens förväntade resultat framgår av indikatorerna nedan.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
6.2.1 Andel flerbostadsfastigheter i staden (totalt) som är kontrollerade avseende radon och har radonvärden under riktvärdet 200 Bq/m ³ luft i %.	65 %		År
6.2.2. Andel flerbostadsfastigheter i de kommunala bostadsbolagen som har kontrollerats avseende radon och har radonvärden under riktvärdet 200 Bq/m ³ luft.	80 %		År
6.2.3. Andel förskolor och skolor som har kontrollerats avseende radon och har radonvärden under 200 Bq/m ³ luft.	85 %		År

Nämndmål:

2.6.2 Inomhusmiljön i flerbostadsfastigheter, skolor och förskolor ska inte medföra olägenhet för människors hälsa

Beskrivning

Miljön i bostäder och offentliga miljöer såsom skolor, förskolor, vård- och omsorgsboenden m.fl. verksamheter samt arbetsplatser är viktig för både hälsa och välbefinnande. Exempel på hälsoeffekter i samband med brister i inomhusmiljön är astma, allergi, symtom i ögon, näsa och hud, liksom trötthet eller huvudvärk. Att leva i en bullerstörd miljö kan leda till problem med trötthet, koncentrationssvårigheter, huvudvärk, blodtrycksförändringar och stressreaktioner.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden bedriver riktad tillsyn mot skolor, förskolor och fastighetsägares egenkontroll samt hanterar inkommande klagomål på störningar i bostäder. Syftet med tillsynen är både att kontrollera/förbättra verksamhetsutövares (fastighetsägares) egenkontroll och att följa upp de brister i inomhusmiljön som konstateras i den riktade

tillsynen. Vid klagomål på störningar i bostäder utreder nämnden inkomna klagomål och i de fall en olägenhet konstateras ställer nämnden krav på åtgärder.

Förväntat resultat

Bättre egenkontroll hos verksamhetsutövare och fastighetsägare leder till färre brister i inomhusmiljön. Nämndens riktade tillsyn och handläggning av klagomålsärenden leder till att konstaterade brister i inomhusmiljön åtgärdas.

Aktiviteter

- Bullerprojekt ska genomföras i stadens förskolor under 2016. Det innebär mätning av fasta installationer vid cirka 120 förskolor.
- Informationsinsatser riktade mot verksamhetsutövare och fastighetsägare.
- Klagomålsärenden ska prioriteras.
- Ny metod för riktad tillsyn av fastighetsägares egenkontroll ska prövas under 2016. Syftet är att rikta tillsyn mot fastigheter i stadsdelar med befarat eftersatt fastighetsunderhåll och där det kan finnas problem med olägenheter i bostäder på grund av detta.
- Arbeta för att skolor och förskolor, som har dålig inomhusmiljö, ska ta fram belastningskarta för ventilation som är uppsatta i lokalerna så att lokalerna används rätt.

KF:s inriktningsmål:

3. Ett ekonomiskt hållbart Stockholm

Nämnden bidrar till ett väl fungerande samhälle och en attraktiv miljö både för boende och företagande. I ett större perspektiv bidrar därför MHN till attraktiv stad som har goda utvecklingsmöjligheter. Nämnden har visat på god budgethållning och ekonomistyrning samt bevakar noga den ekonomiska utvecklingen under året.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

3.2 Stockholm är en företagsvänlig stad

Miljö- och hälsoskyddsnämnden fäster stor vikt vid service till de företag som omfattas av tillsyn och kontroll. Att denna strävan varit framgångsrik visar inte minst de allt högre resultaten på NKI-undersökningen och de goda resultaten på punktlighetsmålen. En viktig framgångsfaktor för nämnden är ett bra samarbete med olika företag och branschorganisationer och det finns flera exempel på gemensamma projekt inom miljöområdet.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Företagens nöjdhet med bemötandet Kommentar: Miljöförvaltningens NKI för Bemötande uppgick	88	76	År

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
till 87 för perioden jan – maj 2015.			
 Näringslivets nöjdhet vid kontakter med staden som myndighet Kommentar: Miljöförvaltningens NKI för målgruppen företag som helhet uppgick till 80 för perioden jan – maj 2015.	81	72	År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
 Socialnämnden ska i samarbete med trafiknämnden och miljö- och hälsoskyddsnämnden utreda en gemensam hantering av satellitserveringar. Kommentar: Här avses uteserveringen inte ligger direkt vid restaurangen. T.ex om restaurangen ligger i anslutning till ett torg och uteserveringen ligger ute på torget, och inte direkt anslutet till restaurangen.	2016-01-01	2016-04-30

Nämndmål:

3.2.1 Förvaltningen ger en god service och bedriver tillsyn med hög professionalitet mot företag och andra verksamhetsutövare i staden

Beskrivning

Nämnden har en hög prioritering av sin myndighetsutövning och service till företagen. Målen följs framförallt upp genom punktlighetensmålen för tidsåtgång vid vissa ärenden och genom den årliga NKI-undersökningen (NöjdKundIndex) som ger en utförlig bild av hur företagen uppfattar tillsyns- och kontrollverksamheten. Tillsynen ska ha effekt.

Förväntat resultat

De förväntade resultaten framgår inte minst av punktlighetsmålen nedan som visar delar av tillsynen som har betydelse för servicen till företag som stäms av med NKI och förvaltningens egna enkätmätningar.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
Behandla anmälningar enligt miljöbalken inom sex veckor.	90 %		Tertial
Företagen uppfattar inspektörerna som professionella Kommentar: NKI för Kompetens januari – maj var 86 för Kompetens.	NKI=87		År
Miljörapporter besvaras senast 30 juni.	95 %		Tertial
Påbörja prövning av inkomna ansökningar inom livsmedelskontroll om registreringar eller godkännande inom 14 arbetsdagar.	90 %		Tertial

KF:s mål för verksamhetsområdet:

3.3 Fler jobbar, har trygga anställningar och försörjer sig själva

Nämnden har en högt specialiserad verksamhet vilket påverkar möjligheten att erbjuda sommarjobb, feriejobb och praktikplatser. Samverkan med arbetsmarknadsnämnden kan eventuellt ge ökad klarhet i möjligheterna särskilt vad gäller kommunala visstidsanställningar. Kommunfullmäktiges årsmål avser hela staden.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Antal aspiranter som fått kommunala visstidsanställningar Kommentar: Årsmål har inte tagits fram i avvaktan på resultat av samverkan med arbetsmarknadsnämnden.	2	750	Tertial
 Antal praktiktillfällen som genomförs inom stadens verksamheter av de aspiranter som Jobbtorg Stockholm matchar	1	500 st	Tertial
 Antal tillhandahållna platser för feriejobb	1	10 000 st	År
 Antal tillhandahållna platser för kommunala visstidsanställningar. Kommentar: Årsmål har inte tagits fram i avvaktan på resultat av samverkan med arbetsmarknadsnämnden.	2	800 st	Tertial
 Antal ungdomar som fått sommarjobb i stadens regi	10	8000 st	År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
 Arbetsmarknadsnämnden ska i samråd med stadens nämnder och bolag utveckla ett utbud av platser för kommunala visstidsanställningar som motsvarar behoven hos aspiranterna. Stadens nämnder och bolag ska medverka i arbetet med att bereda platser för visstidsanställda.	2016-01-01	2016-12-31

KF:s mål för verksamhetsområdet:

3.5 Stockholms stads ekonomi är långsiktigt hållbar

Miljö- och hälsoskyddsnämnden har efter tidigare års kraftiga minskningar av nettobudgeten nu ett effektiviseringsarbete i form av fortlöpande vardagsrationaliseringar. Administrativa rutiner förenklas och nya lösningar övervägs ständigt för att dra ner kostnaden samtidigt som lika mycket eller mer arbete utförs inom nämndens uppdrag. Ett redskap för detta är Lean. Frågor om kostnaderna för att bedriva verksamheten är ständigt aktuella eftersom detta har samband med de totala prioriteringarna och möjligheten att bedriva verksamheten. Köp av tjänster övervägs när det är effektivt. Nämnden är uppmärksam på när det går att finansiera projekt och verksamheter genom externa bidrag vilket möjliggjort mycket av utvecklingsinsatserna.

Nämndens budget har några osäkerheter varav kan nämnas

- Risk inom GrowSmarter: upplösning av avsättningen görs i samband med årsbokslut 2015 men risken kvarstår.

- Flera EU-projekt avslutades och extern finansiering minskar betydligt. Slutbetalning för projekt Cleantruck infaller under 2016 som bidrag till balanserad budget 2016. I annat fall hade kraftigare neddragningar behövt göras.

Förvaltningen arbetar aktivt för att minimera dessa risker bl.a. genom utökad internkontroll.

Genomförandet av nämndens EU-positionsrapporter

Enligt anvisningarna för VP 2016 ska berörda nämnder redogöra för hur de genom aktiviteter kommer att genomföra sina verksamhets-specifika EU-positionsrapporter. De EU-frågor som berör nämndens verksamhetsområde bevakas av miljöförvaltningen som också driver stadens och nämndens intressen genom ett aktivt deltagande i stadens samarbetsorganisationer, nätverk och projekt. Det här medför att Stockholm profileras i dessa frågor samtidigt som det ger staden goda möjligheter att lära sig av andra städer. Samarbetet består i att hålla presentationer på nationella och internationella konferenser, ta emot studiebesök och att leverera underlag till nationella och internationella jämförande studier. Därtill kommer medverkan i ett antal internationella samverkansprojekt.

Påverkansarbete i särskilda frågor bedrivs framför allt genom Eurocities miljöforum och arbetsgrupperna: Green Areas & Biodiversity (ordförandeskap 2016) Noise, Climate Change Energy Efficiency Air Quality, Water. Därtill kommer alltså också alla de internationella samarbetsprojekt där nämnden deltar, vilka beskrivs under olika mål i detta VP.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Nämndens budgetföljsamhet efter resultatöverföringar	100 %	100 %	Tertial
 Nämndens budgetföljsamhet före resultatöverföringar	100 %	100 %	Tertial
 Nämndens prognossäkerhet T2	+/-0	+/- 1 %	År

Nämndmål:

3.5.1 Bibehålla en hög intäktsfinansieringsgrad

Kommentar

Under 2015 gjordes en sedvanlig taxeöversyn. Taxan är i linje med lagstiftarens intentioner om självkostnadsfinansiering av tillsynen. I den årligt återkommande jämförelsen mellan ett tiotal miljöförvaltningar i Stockholms län framgår att Stockholms miljöförvaltning har en hög självkostnadsfinansiering både vad gäller miljöbalken och kontrollen enligt livsmedelslagstiftningen.

Under 2012 finns en nedgång i självfinansieringsgraden för miljöbalkstillsynen som beror på minskad efterfrågan på tillstånd för bergvärmepumpar. Under 2013 överfördes resurser till fastighetsägartillsynen. Tillsynen inom detta område effektiviserades och bidrog därmed till en ökad självfinansieringsgrad för 2013. Förvaltningen hade många föräldralediga år 2014 som resulterade i låga personalkostnader. Självfinansierings grad på 87 % för livsmedelskontrollen beror på att avdelningen lyckades utföra fler timmar än budgeterat trots en del sjukfrånvaro och föräldraledigheter. Budget för 2015-2016 ligger på en mer hållbar nivå, det vill säga 84 %. Självfinansieringsgraden för miljöbalkstillsynen är också något lägre för år 2015-2016 eftersom avdelningarna har fått utökat rambudget för icke-debiterbar tillsyn för särskilt prioriterade områden såsom informationsåtgärder och satsningen på förskola/skola.

tkr	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	B 2015	P 2015	B 2016
Miljöbalkstillsyn (MB)												
Hälsoskydd												
Intäkter	n/a	n/a	18 659	21 582	20 855	21 864	21 501	24 662	25 795	28 241	29 334	29 079
Kostnader inkl. OH	n/a	n/a	27 438	29 042	30 725	33 145	35 081	36 875	37 830	42 704	43 582	43 174
Netto HS	n/a	n/a	8 779	7 460	9 870	11 281	13 580	12 213	12 035	14 463	14 248	14 095
Självfin.grad HS	n/a	n/a	68%	74%	68%	66%	61%	67%	68%	66%	67%	67%
Plan och Miljö												
Intäkter	n/a	n/a	13 947	14 615	14 269	14 500	14 874	14 859	15 658	15 243	15 224	14 918
Kostnader inkl. OH	n/a	n/a	22 746	20 682	20 864	22 046	22 661	20 512	21 073	21 513	20 837	21 109
Netto PoM	n/a	n/a	8 799	6 067	6 595	7 546	7 787	5 653	5 415	6 270	5 613	6 191
Självfin.grad PoM	n/a	n/a	61%	71%	68%	66%	66%	72%	74%	71%	73%	71%
Intäkter	n/a	n/a	32 606	36 197	35 124	36 364	36 375	39 521	41 453	43 484	44 558	43 997
Kostnader inkl. OH	n/a	n/a	50 184	49 724	51 589	55 191	57 742	57 387	58 903	64 217	64 419	64 283
Netto MB	n/a	n/a	17 578	13 527	16 465	18 827	21 367	17 866	17 450	20 733	19 861	20 286
Självfin.grad MB	40%	43%	65%	73%	68%	66%	63%	68%	70%	68%	69%	68%
Livsmedelskontroll												
Intäkter	n/a	n/a	25 174	31 063	31 169	31 888	35 714	36 347	40 434	40 750	41 346	41 728
Kostnader inkl. OH	n/a	n/a	34 952	37 960	36 676	37 993	42 830	42 127	46 416	48 480	48 798	49 691
Netto Livs	n/a	n/a	9 778	6 897	5 507	6 105	7 116	5 780	5 982	7 730	7 452	7 963
Självfin.grad Livs	47%	63%	72%	82%	85%	84%	83%	86%	87%	84%	85%	84%
MHN tillsyn												
Intäkter	n/a	n/a	57 780	67 260	66 293	68 252	72 089	75 868	81 887	84 234	85 904	85 725
Kostnader inkl. OH	n/a	n/a	85 136	87 684	88 265	93 184	100 572	99 514	105 319	112 697	113 217	113 974
Netto MHN tillsyn	n/a	n/a	27 356	20 424	21 972	24 932	28 483	23 646	23 432	28 463	27 313	28 249
MHN tillsyn	44%	52%	68%	77%	75%	73%	72%	77%	78%	75%	76%	75%

Nämndmål:

3.5.2 Effektivisera och höja kvaliteten på förvaltningens interna processer

Beskrivning

Miljöförvaltningen arbetar systematiskt för att effektivisera verksamheten och höja kvaliteten på förvaltningens processer. Metoder som används är ökad digitalisering, utveckling av e-tjänster, modernisering av ärendehanteringssystemet Ecos, klarspråksarbete, kompetensutveckling och processkartläggningar över förvaltningens interna processer.

En huvuduppgift under 2016 är att fortsätta arbetet med förberedelser inför övergången till Ecos 2, en ny version av miljöförvaltningens ärendehanterings- och diariesystem. Förnyelsen av systemet innebär ett stort arbete för förvaltningen och enligt plan väntas övergången till Ecos 2 att ske i årsskiftet 2016/2017. Förnyelsen av systemet möjliggör effektiviseringar och modernare arbetssätt och även mobilt arbete ska underlättas. Under 2016 kommer fokus främst att ligga på fortsatt registervård, konvertering av befintlig data samt att säkerställa funktionaliteten av befintliga integrationer; exempelvis mellan Ecos 2 och stadens ekonomisystem Agresso. Även arbetet med e-arkivering av ärenden fortlöper.

Förvaltningen fortsätter också arbetet med att där det är möjligt digitalisera ärende- och informationshanteringen. Målet är att öka tillgängligheten till förvaltningens information samt att förenkla och effektivisera arbetet. Genom ett kontinuerligt utvecklingsarbete av förvaltningens e-tjänster effektiviseras förvaltningens processer och tillgängligheten för medborgarna ökas. Möjligheten att utveckla fler e-tjänster och appar undersöks fortsatt.

Miljöförvaltningen fortsätter också arbetet med att förbättra utformningen av beslut och skrivelser. Om informationen är väldisponerad och tydlig i sin utformning innebär det förutom en förenklad hantering på förvaltningen också en bättre service till företagare och medborgare.

Liksom tidigare år erbjuder förvaltningen också ett omfattande utbildningsprogram inom ett stort antal områden i syfte att bland annat höja den juridiska kompetensen och effektivisera administrationen. Om fler gör rätt från början minskar onödigt merarbete och större fokus kan läggas på åtgärder som skapar miljönytta.

KF:s inriktningsmål:

4. Ett demokratiskt hållbart Stockholm

Nämnden har en jämställdhets- och mångfaldsplan som är väl känd i hela organisationen. En aktiv personalpolitik är en förutsättning för att kunna driva en expertorganisation som miljö- och hälsoskyddsnämndens där verksamheten är kraftigt beroende av medarbetarnas kompetens och tillfredsställelse med sitt arbete. Nämndens verksamhet riktar sig till alla oavsett kön eller härkomst.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.1 Stockholm är en jämställd stad där makt och resurser fördelas lika

Miljöförvaltningen ska vara en jämställd arbetsplats, fri från diskriminering och kränkande särbehandling. Ett jämställt och gott bemötande människor emellan gäller både medarbetare i förhållande till varandra och medarbetare i förhållande till alla andra som förvaltningen har kontakt med i det dagliga arbetet. Miljöförvaltningen har sedan flera år en jämställdhets och mångfaldsplan som genomsyrar verksamheten och ett ständigt förbättringsarbete pågår. I samband med medarbetarenkät och lönerrevision undersöks och analyseras alltid skillnader utifrån ett jämställdhetsperspektiv.

Nämndens verksamhet riktar sig typiskt sett till alla invånare och verksamma i Stockholm oavsett kön eller härkomst men nämnden är också medveten om att inriktningen på verksamheten kan ha betydelse ur ett genusperspektiv. Medborgarenkäten kan ge könsfördelade data när förvaltningen undersöker hur invånarna ser på miljöfrågor. Data från medborgarenkäten kan tänkas användas för att utforma kommunikationsinsatser för att nå olika målgrupper. Inom luftövervakningen kan man se skillnader mellan könen vad gäller bidrag till luftföroreningar och vilka som drabbas. Inom området persontransporter prioriterar nämnden kollektivtrafik och gång samt bidrar till en infrastruktur som bidrar till allas möjlighet till ökad rörlighet. Typiskt sett använder kvinnor oftare kollektivtrafik än män som har ett högre bilåkande. Ett annat område med ett genusperspektiv är vissa hormonstörande kemikaliers olika inverkan på män och kvinnor samt även på barn (som prioriteras inte minst genom satsningar på kemikaliesmart förskola).

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
 Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska mäta och analysera den statistik som relaterar till individer uppdelad efter kön.	2016-01-01	2016-12-31
 Miljö- och hälsoskyddsnämndens verksamhet ska jämställdhetsintegreras i syfte att synliggöra effekten av nämndens beslut och resurs-fördelning utifrån kön.	2016-01-01	2016-12-31

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.2 Stockholms stad är en bra arbetsgivare med goda arbetsvillkor

Miljöförvaltningens möjlighet att klara sitt uppdrag är beroende av förmågan att attrahera, rekrytera, utveckla och behålla chefer och medarbetare med hög kompetens och motivation.

Miljöförvaltningen är en kunskapsintensiv verksamhet och den höga kompetensen utgör en viktig attraktionskraft vid rekrytering av nya medarbetare.

För att främja kompetensutveckling och stimulera hög motivation involverar förvaltningen medarbetarna i beslut och utvecklingsarbeten, samt erbjuder kontinuerlig kompetensutveckling både i arbetet och genom olika utbildningsinsatser. Arbetets innehåll både kräver och stimulerar ständig kompetensutveckling.

För att säkerställa en god arbetsmiljö och att verksamhetens mål uppnås så ska förvaltningen sträva efter att samtliga medarbetare har tydliga mål och får regelbunden återkoppling så att

alla har en tydlig bild av vad som förväntas av dem. Heltidsanställning är norm och strävan är att fortsätta öka andelen tillsvidareanställningar i förhållande till andelen allmänna visstidsanställningar. I september 2015 var 84 procent av förvaltningens anställda tillsvidareanställda och 16 procent tidsbegränsat anställda (varav 74 procent av dessa var anställda på vikariat och 26 procent var anställda på allmän visstidsanställning).

Friskvård uppmuntras och förvaltningen erbjuder en rad förmåner och möjligheter på området.

Ett särskilt orosmoment är att förvaltningens lönenivå sjunker i jämförelse med andra kommuner i länet. Det måste tillskapas resurser för att öka löneutrymmet så att konkurrenskraftiga lönenivåer kan upprätthållas.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Aktivt Medskapandeindex Kommentar: Medarbetarenkäten visade värdet 81 på denna indikator.	83	83	År
 Andel medarbetare som inte upplever sig diskriminerade på sin arbetsplats. Kommentar: Medarbetarenkäten visar värdet 93 % på denna indikator.	100 %	100 %	År
 Index Bra arbetsgivare Kommentar: Målvärde kan inte åsättas indikatorn eftersom det saknas mätvärden och metod.		fastställs 2016	År
 Index Psykosocial arbetsmiljö Kommentar: Målvärde kan inte åsättas indikatorn eftersom det saknas mätvärden och metod.		fastställs 2016	År
 Sjukfrånvaro Kommentar: Senaste mätvärde är 2,7 %.	2,4 %	tas fram av nämnden	Tertial

Nämndmål:

4.2.1 Miljöförvaltningen ska erbjuda meningsfulla arbetsuppgifter, en hälsosam arbetsmiljö, ett tydligt och inspirerande ledarskap och möjlighet till delaktighet och utveckling

Beskrivning

Miljöförvaltningen ska vara en arbetsplats som erbjuder stora möjligheter för de anställda att förbättra staden, utveckla sig själva samt växa och trivas tillsammans. Förvaltningen strävar efter ett inspirerande ledarskap, en god arbetsmiljö, goda utvecklingsmöjligheter för alla och en lön kopplad till prestation.

Både chefer och medarbetare uppmuntras att ständigt utveckla sig själva, sina kollegor och verksamheten i stort för att skapa förbättringar i staden. Chefsutveckling sker kontinuerligt både genom individuella och förvaltningsgemensamma insatser. Det har bland annat visat sig i den senaste AMI medarbetarundersökningen att cheferna är uppskattade. Ledarskapsindex ökade i sin senaste mätning från 81 till 83. Enkätens AMI har stadigt ökat under flera år och är nu uppe på 81. Bland annat kommer cheferna erbjudas möjlighet till individuell coaching

för att fortsätta utvecklas i sitt ledarskap. Under året kommer utveckling av förvaltningens chefer att fortsätta genom bland annat de månatliga chefsgruppsmötena som används för information, erfarenhetsutbyte, utbildning, avstämning och dialog i gemensamma ledarfrågor. I samarbete med övriga tekniska nämnder genomförs ett antal kompetensutvecklings-satsningar både för chefer och för medarbetare. Under 2016 kommer förvaltningen medverka till att "TN-akademin" återskapas vilket är en särskild satsning på medarbetare med stor utvecklingspotential. Miljöförvaltningen kommer att genomföra gemensamma utbildningsinsatser för medarbetare och chefer för att ytterligare förbättra arbetsplatsens kommunikation, prestation och arbetsmiljö.

Miljöförvaltningen vill även öka och stärka det interna samarbetet och utbytet mellan de olika avdelningarna. Den gemensamma jämställdhets- och mångfaldsplanen kommer att sättas i tydligare fokus och en ny treårsplan har tagits fram för perioden 2016-2018 (se bilaga till verksamhetsplanen). Treårsplanen för jämställdhet och mångfald innehåller delmål och aktiviteter för 2016. I planen framgår hur förvaltningen arbetar för jämställdhet mellan olika könsidentiteter och mot alla former av diskriminering. Aktiva åtgärder för att skapa en jämställd arbetsplats finns beskrivna såsom vida flexramar, möjlighet till arbete på distans, hänsyn till olika familjesituationer vid planering av mötestider. I jämställdhets- och mångfaldsplanen ingår även åtaganden kring uppföljning och analys av skillnader i lön samt utfall i medarbetarenkäten utifrån ett jämställdhetsperspektiv. Där beskrivs även hur förvaltningen strävar efter att anpassa arbetsuppgifter och arbetsplats till personer med funktionsnedsättning.

Miljöförvaltningen ska förbättra medarbetarnas utvecklingsmöjligheter. Ett par enheter står inför pensionsavgångar för nyckelpersoner och behöver planera både kompetensöverföring och rekrytering av specialistkompetens. I årliga medarbetarsamtal skapas individuella utvecklingsplaner utifrån verksamhetens mål. Medarbetarnas utveckling tillgodoses främst genom utvecklande arbetsuppgifter och intern rörlighet. Interna och externa utbildningar sker kontinuerligt på relevanta områden och intern rörlighet uppmuntras. Till exempel förekommer delade tjänster mellan olika enheter och även frivilliga förflyttningar mellan både enheter och avdelningar. Målsättningen är att chefstjänster i första hand ges till interna sökande om det är lämpligt och möjligt. Externa utbildningar varierar mellan enheter och de planerade interna utbildningsinsatser rör främst kommunikation och feedback, projekthantering, juridik, IT samt ärendehantering. Arbetet för att öka delaktigheten för medarbetarna följs upp i medarbetarenkäten och genom arbetsplatsträffarna och medarbetarsamtalen.

Ett systematiskt arbetsmiljöarbete förebygger arbetsskador och arbetsrelaterad ohälsa. Varje avdelning har en arbetsplan för arbetsmiljöarbetet och arbetsrelaterad ohälsa. Skyddsronder ska genomföras och riskbedömningar ska göras både av den fysiska och psykosociala arbetsmiljön. Tillgänglighetsaspekter för funktionsnedsatta tas upp i samband med skyddsronden. Den psykosociala skyddsronden sker genom uppföljning av den årliga medarbetarenkäten på avdelningar, enheter och i medarbetarsamtal. Arbetsmiljöfrågor lyfts vid de förvaltningsgemensamma introduktionerna för nya medarbetare och följs särskilt upp genom medarbetarenkäten, i medarbetarsamtalen, förvaltningsgruppen samt på arbetsplatsträffarna.

Sjukfrånvaron ska hållas på en fortsatt låg nivå genom aktivt friskvårdsarbete med satsningar på hälsofrämjande aktiviteter. Alla chefer följer sjukfrånvaron på sina respektive enheter och avdelningar.

Miljöförvaltningen har begränsade möjlighet att erbjuda feriejobb och praktik eftersom förvaltningens arbetsuppgifter kräver särskild kompetens och handledningsresurserna är mycket begränsade, särskilt under sommaren. Ambitionen är ändå att fortsätta öka antalet sommarjobb och även möjligheterna att erbjuda praktik och ex-jobb.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.7 Stockholm är en demokratisk stad där invånarna har inflytande

Nämnden har särskilt genom tillsynen en verksamhet som bedrivs i allmänhetens tjänst. Mycket av tillsynen handlar om att på olika sätt direkt undanröja hälsofaror och olägenheter samt stödja allmänhetens intresse av exempelvis god livsmedelshygien och redlighet inom livsmedelsområdet. Vid upplevda problem kan allmänheten i olika sammanhang få stöd och information från nämnden och även påverka nämndens insatser. Ett bra exempel på detta är Livsmedelskontrollens e-tjänst Livsmedelsinspektioner där allmänheten kan få information om de senaste inspektionerna avseende en viss restaurang eller livsmedelsbutik. Det finns också en e-tjänst som ger möjlighet att lämna klagomål och anmäla matförgiftningar. Nämnden arbetar också med att ta fram en app som ska göra det möjligt att via mobiltelefon rapportera missförhållanden inom restauranger och livsmedelsbutiker.

Uppföljning av ekonomi

Nämndens ekonomiska förutsättningar

Kommunfullmäktige har beslutat om en ekonomisk ram som uppgår till 193,9 mnkr i kostnader och 96,1 mnkr i intäkter, det vill säga en nettobudget om 97,8 mnkr. Jämfört med KFs budget för 2015 som beslutades i oktober 2014 ökar nettobudgeten med 4,8 mnkr. Justering av felskrivningen i KFs budget för 2015 om 5,4 mnkr resulterade i nettobudget för 2015 om 98,4 mnkr. D.v.s. förvaltningens budget för 2016 minskar med 0,6 mnkr jämför med förvaltningens budget i avstämningsärendet för 2015. Det skall dock framhållas att nämndens personalkostnader minskar genom det förändrade pf-påslaget. Dessutom fick nämnden under 2015 budgetjusteringar om 4,5 mnkr som inte tas med till 2016.

Nämndens resurser måste disponeras på effektivast möjliga sätt vilket medför behov av ständiga anpassningar och denna utveckling drivs på av kostnadsutvecklingen och effektiviseringskraven i budget. Det är viktigt att framhålla att detta effektiviseringskrav måste nämnden klara inom den del av budgeten som inte är tillsyn eftersom tillsynens effektivisering redan har diskonterats genom taxeöversynen. Besparingar får då göras inom den kvarvarande nettobudgeten.

Huvuddelen av satsningarna får genomföras inom ramen för och omdisponeringar av befintliga resurser.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska år 2016 fortsätta fokusera på kärnverksamheten, det vill säga tillsynen, med hög självfinansieringsgrad inom detta område.

Tabellen nedan visar nämndens intäkter och kostnader i detalj per kostnadslag med särskilt fokus på tillsynsområdet. Tabellen visar bland annat på en fortsatt hög nivå av tillsynsrelaterade intäkter. Övriga intäkter minskar för 2016 vilket förklaras av minskade aktiviteter inom utveckling av e-tjänster samt övriga projekten. Kostnaderna för Volvo IT ingår i Tele- och datakostnader från 2015. Bilbidrag utbetalas inte fr.o.m. 2016 eftersom extern

finansiering har upphört och interna bidrag får inte användas för investeringar. Personalkostnaderna ökar till följd av lönekostnadsökningar och förstärkningar inom tillsyn, planarbete och miljöövervakning inkl. satsning på Kemikaliecentrum.

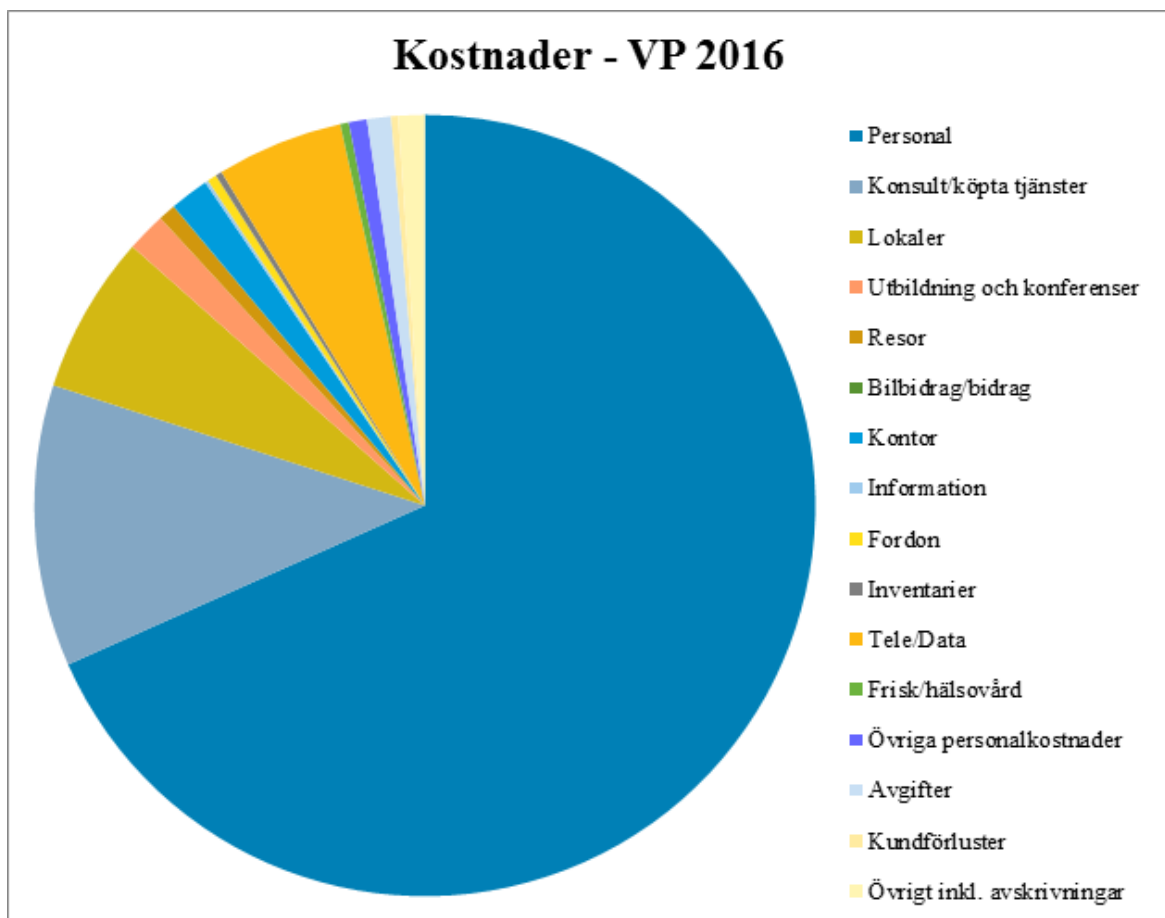
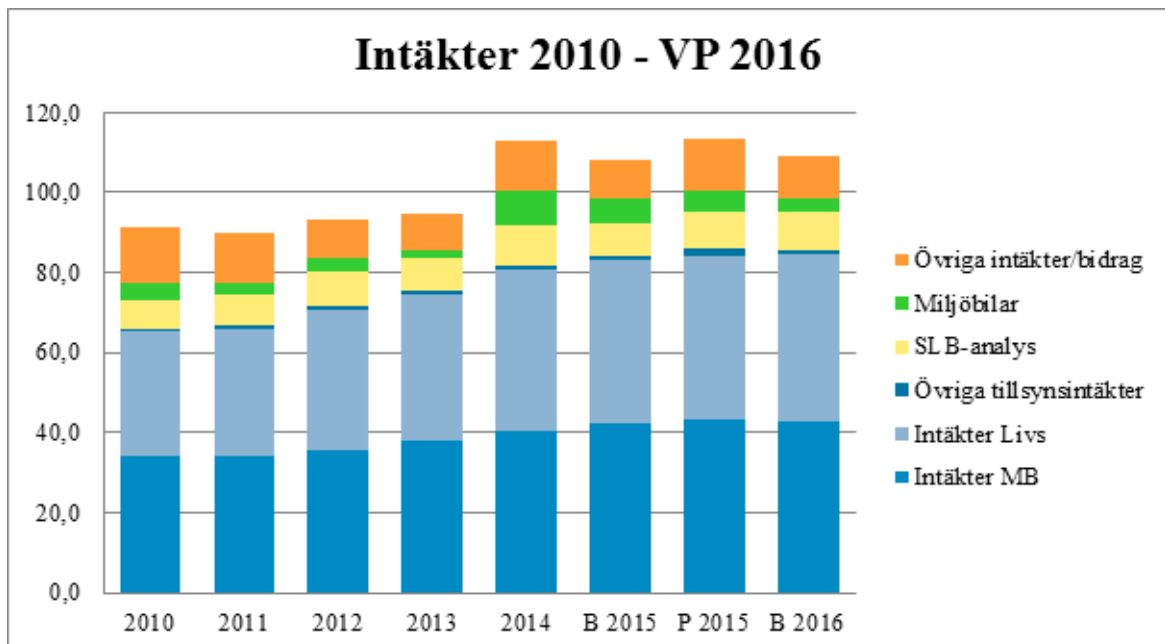
MHN intäkter/kostnader 2010-2016

Intäkter	2010	2011	2012	2013	2014	B 2015	P 2015	B 2016
Fasta årliga avgifter, MB	19,0	20,1	20,7	23,0	24,0	24,7	24,5	25,1
Timdebitering, MB	9,2	8,2	10,3	10,3	10,9	13,4	14,0	13,4
Ansökning/Anmälan, MB	5,1	5,6	4,3	4,8	5,2	4,2	4,6	4,1
Undersökning, MB	0,7	0,1	0,1	0,0	0,1	0,0	0,2	0,2
S:a intäkter, MB	34,0	34,0	35,4	38,1	40,2	42,3	43,2	42,7
Fasta årliga avgifter, Livs	25,1	26,2	28,9	28,9	32,9	33,8	33,4	34,6
Extraordinära avgifter, Livs	1,6	1,4	1,3	1,6	1,7	1,5	2,0	1,5
Registrering, Livs	2,9	2,8	2,6	3,1	3,0	3,0	3,0	3,1
Godkännanden, Livs	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1:a årliga, Livs	1,5	1,4	2,5	2,6	2,8	2,5	2,3	2,6
S:a intäkter, Livs	31,1	31,8	35,4	36,3	40,4	40,8	40,7	41,7
Övriga tillsynsintäkter	0,8	1,2	1,0	1,2	1,3	1,2	1,9	1,3
S:a tillsynsintäkter	65,9	67,0	71,8	75,6	81,9	84,3	85,8	85,7
SLB-analys	7,2	7,5	8,5	8,1	9,7	7,9	9,4	9,4
Miljöbilar	4,3	2,8	3,6	2,0	8,8	6,5	5,4	3,6
Övriga intäkter/bidrag	13,9	12,7	9,2	8,7	12,4	9,5	13,0	10,5
S:a intäkter	91,4	90,0	93,1	94,5	112,8	108,2	113,6	109,2
Kostnader								
Personal	101,5	106,8	112,0	113,9	124,2	135,5	134,5	141,4
Konsult/köpta tjänster	18,4	19,1	17,8	18,3	22,7	27,5	28,7	24,1
Lokaler	11,1	11,4	11,9	12,1	13,7	13,2	13,1	13,6
Utbildning och konferenser	1,5	1,3	2,9	2,6	3,3	3,1	4,0	3,4
Resor	1,5	1,0	1,4	0,9	1,4	1,6	1,5	1,5
Bilbidrag/bidrag	3,3	2,3	5,3	3,6	3,1	6,4	6,6	0,0
Kontor	2,6	2,4	2,4	3,2	4,1	3,1	3,7	3,3
Information	0,9	0,6	0,7	0,5	0,3	0,2	0,5	0,3
Fordon	0,8	1,0	1,3	0,7	0,8	0,8	0,8	0,8
Inventarier	0,7	1,9	0,7	0,7	0,7	1,1	0,6	0,5
Tele/Data	3,6	4,9	4,7	6,4	8,7	11,4	11,2	10,9
Frisk/hälsovård	0,4	0,6	0,7	0,5	1,0	0,7	0,7	0,7
Övriga personalkostnader	1,3	2,7	1,6	1,2	1,5	1,2	1,7	1,6
Avgifter	1,8	1,8	2,0	2,2	2,1	2,0	2,2	2,0
Kundförluster	0,0	0,4	0,5	0,5	0,5	0,6	0,8	0,6
Volvo IT*	1,3	3,0	3,2	3,0	3,4	0,0	0,0	0,0
Övrigt inkl. avskrivningar	2,6	1,6	3,8	2,8	6,4	2,6	2,9	2,2
S:a kostnader	153,2	162,8	172,8	173,1	197,9	211,1	213,5	207,0
Netto	-61,8	-72,8	-79,7	-78,7	-85,1	-102,9**	-99,9	-97,8

*Från 2015 ingår Volvo-It i Tele- och data kostnader.

** KFs budget 2015 om 93,0 mnkr med senare justering om 5,4 mnkr, dvs 98,4 mnkr.

I tabellen ovan ingår inte de budgetjusteringar som ansöks om från central medelsreserv.

Nedan redovisas intäkter och kostnader per avdelning för år 2014-2016.

(tkr)	Utfall 2014	Budget 2015	Prognos 2015	Budget 2016
Plan och miljö				
Intäkter	-33 464	-27 443	-27 307	-25 764
Kostnader	63 382	61 195	61 608	53 970
Netto	29 918	33 752	34 301	28 206
Hälsoskydd				
Intäkter	-26 553	-28 241	-29 334	-29 079
Kostnader	30 933	34 297	35 317	34 582
Netto	4 380	6 056	5 983	5 503
Livsmedelskontroll				
Intäkter	-40 434	-40 750	-41 346	-41 728
Kostnader	37 805	40 031	40 068	40 943
Netto	-2 629	-719	-1 278	-785
Miljöanalys				
Intäkter	-637	-840	-840	-840
Kostnader	16 406	23 611	22 068	22 422
Netto	15 769	22 771	21 228	21 582
SLB				
Intäkter	-9 713	-7 900	-9 400	-9 400
Kostnader	14 823	14 401	15 336	16 196
Netto	5 110	6 501	5 936	6 796
Förvaltningschef och nämnd *				
Intäkter	-481	-487	-549	-554
Kostnader	8 182	8 522	8 206	7 799
Netto	7 701	8 035	7 657	7 245
Verksamhetsstöd **				
Intäkter	-1 565	-2 510	-4 741	-1 825
Kostnader	19 503	21 874	23 498	23 140
Netto	17 938	19 364	18 757	21 315
Gemensamma kostnader				
Intäkter	0	0	-93	0
Kostnader	6 920	7 140	7 420	7 938
Netto	6 920	7 140	7 327	7 938
Totalt				
Intäkter	-112 847	-108 171	-113 610	-109 190
Kostnader	197 954	211 071	213 521	206 990
Netto	85 107	102 900	99 911	97 800

* Inkl. Miljösamverkan Stockholms län, Luftvårdsförbundet, Kustvattenvårdsförbundet m.fl.

** Inkl. utveckling av e-tjänster och Digital förnyelse

Investeringar

För år 2015 uppgår nämndens investeringsutgifter till 0,8 mnkr vilket fördelas som kostnad på flera år. Investeringarna avser framförallt utrustning för SLB-analys.

Budgetjusteringar

- Ansökan om budgetjustering avseende framtagande av lokala åtgärdsprogram i prioriterade vattenförekomster m m under åren 2016-2019 med 11,3 mnkr. Se avsnitt nedan samt bilaga 2.7.
- Ansökan om budgetjustering för att utveckla och samordna kommunikering av rekreativvärden i stadens befintliga och tillkommande natur- och kulturresevat med 0,7 mnkr. Se avsnitt nedan.
- Ansökan om budgetjustering för insatser för att gynna Stockholms värdefulla ekmiljöer med 0,3 mnkr. Se avsnitt nedan.

Ansökan om budgetjustering avseende framtagande av lokala åtgärdsprogram i prioriterade vattenförekomster m m under åren 2016-2019

Nämnden ansöker om medel ur den centrala medelsreserven för att ta fram lokala åtgärdsprogram enligt Handlingsplanen för god vattenstatus. De lokala åtgärdsprogrammen ska konkretiseras på en sådan nivå att operativa åtgärder kan identifieras och kostnader för att nå god vattenstatus kan beräknas. För att nå denna nivå i den takt som beslutats enligt handlingsplanen krävs extra medel. För varje vattenförekomst krävs detaljerade studier i fält och i form av modellering och utredning. I många fall behövs utrustning och verktyg som enbart kan tillhandahållas av specialiserade konsulter.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden ansöker om totalt 11,3 Mkr ur Central medelsreserv 2 fördelat på:

- Färdigställande av sju åtgärdsprogram 2016: 3,0 mnkr.
- Framtagande av sex lokala åtgärdsprogram under åren 2016-2017: 6,5 mnkr.
- Värdering av vatten: 0,5 mnkr.
- Ta fram konkreta vägledningar till stadens nya dagvattenstrategi: 0,3 mnkr.
- Utfasning av miljöfarlig båtbottnfärg 1,0 mnkr.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden kommer successivt att ansöka om medel för framtagande av de lokala åtgärdsprogrammen och de underlag som krävs för att kunna föreslå åtgärder. I denna ansökan behandlas medelsförstärkning till de åtgärdsprogram som ska färdigställas 2016; Bällstaån, Brunnsviken, Magelungen, Kyrksjön, Judarn, Råcksta Träsk samt medel för ytterligare prioriterade vattenförekomster som ska utarbetas 2016-2017; Mälarbassänger samt Trekanten, Drevviken och Tyresån-Forsån.

Ansökan om budgetjustering för att utveckla och samordna kommunikering av rekreativvärden i stadens befintliga och tillkommande natur- och kulturresevat

Nämnden kan inom ramen för ordinarie verksamhet och finansiering i budget 2016, stå till förfogande för råd om bland annat skötsel till berörda stadsdelsnämnder. Miljö- och hälsoskyddsnämnden ansöker om budgetjustering med 0,7 mnkr ur central medelsreserv 2

avseende medel avsatta för förbättringsåtgärder och skötsel av naturreservat, för att utveckla och samordna kommunikation av rekreativvärden i stadens befintliga och tillkommande natur- och kulturresevat enligt budgettextens intentioner. Inga medel finns att tillgå i ordinarie budget för denna verksamhet.

Ansökan avser medel för att på olika sätt förbättra tillgänglighet till och inom stadens skyddade områden genom att

- Utveckla och samordna stadens olika GIS-underlag om anläggningar för rekreation och friluftsliv
- Följa upp genomförda enkätundersökningar i reservaten 2014 och 2015. Sammanställa och kommunicera konkreta förbättringsförslag för tillgänglighet och ekologiska funktioner i respektive reservat
- Utveckla tillgänglighet och ekologiska funktioner i Flatens naturreservat enligt Vision Flaten.
- Utveckla och samordna stadsdelarnas skötsel av stadens skyddade områden
- Utveckla och samordna kommunikation kring stadens skyddade områden
- Utveckla och samordna digitalisering av skötselplaner i stadens samtliga befintliga och tillkommande natur- och kulturresevat.

Kostnaden avser huvudsakligen konsult- och entreprenörskostnader för dessa åtgärder och täcks inte av den ordinarie budgeten. Insatserna innebär samarbete med i första hand berörda stadsdelsförvaltningar, idrottsförvaltningen, trafiknämnden, exploateringsnämnden, utbildningsnämnden samt stadsbyggnadsnämnden och bedöms kunna avslutas under 2016.

Ansökan om budgetjustering för insatser för att gynna Stockholms värdefulla ekmiljöer

Nämnden ansöker om budgetjustering med 0,3 mnkr ur central medelsreserv 2 avseende medel avsatta för förbättringsåtgärder och skötsel av naturreservat, för att uppdatera stadens ekdatabas. Ekmiljöer, i synnerhet med stora inslag av äldre träd och död ved, hör till de biologiskt allra rikaste naturtyperna i Stockholm. Träden har även ett högt symbolvärde för Stockholm och har stor betydelse för stockholmarnas naturupplevelser. Staden har unika ekmiljöer och en omfattande kartering av värdefulla ekmiljöer gjordes 2006, med fokus på gamla ekar, vilket resulterade i en ekdatabas.

För att upprätthålla de höga naturvärdena kräver ekmiljöerna en anpassad skötsel där man förhindrar igenväxning och ger träden goda förutsättningar att hysa en mångfald av lavar, svampar, insekter och fåglar. I naturreservaten är det särskilt viktigt att ha bra kartunderlag för skötselåtgärder, där det framgår tydligt vilka insatser som är mest akuta. För detta behövs en aktualiserad databas som lätt kan införlivas med de digitala verktyg som används av stadens parkingenjörer för prioritering och uppföljning av skötsel i park- och naturmark. .

Kostnaden avser huvudsakligen konsultkostnader för uppdatering av ekdatabasen samt implementering i form av ett fullgott underlag för skötsel- och restaureringsåtgärder i värdefulla ekmiljöer. Uppdatering sker med hjälp av flygbildstolkning, GIS-digitalisering och fältbesök. Implementering görs i samarbete med miljöförvaltningens ekologer och skötselansvariga på berörda förvaltningar. Insatserna beräknas kunna avslutas under 2016.

Omslutningsförändringar

Totalt begärs 13,1 mnkr i omslutningsförändringar enligt nedan:

- **Miljöbilsprojekten 3,6 mnkr;** EU:s bidrag för miljöförvaltningens kostnader för miljöbilsprojekten.
- **Projekt GrowSmarter 3,4 mnkr;** EU:s bidrag för miljöförvaltningens kostnader för projektet.
- **Utveckling av e-tjänster 1,8 mnkr;** Extern finansiering av ökade kostnader för projektet (Digital förnyelse).
- **Regional energirådgivning 1,5 mnkr;** Extern finansiering av ökade kostnader för den regionala energirådgivningen.
- **MSL 1,1 mnkr;** Extern finansiering av Miljösamverkan i Stockholms län som miljöförvaltningen projektleder.
- **Urbana Ekosystemtjänster 1,3 mnkr;** Extern finansiering av ökade kostnader för projektet.
- **Övrig projektverksamhet 0,4 mnkr;** Extern finansiering för ökade kostnader för flera mindre projekt.

Kvalitetsarbete

Miljöförvaltningen arbetar systematiskt för att effektivisera verksamheten och höja kvaliteten på förvaltningens processer. I det utåtriktade arbetet mot verksamhetsutövare och kommuninvånare som omfattas av tillsynen eller använder förvaltningens tjänster, finns en stark betoning av service, effektivitet och ökad funktionalitet. Utvecklingen av en rad e-tjänster är en stor strategisk satsning som bidrar till att öka både den interna effektiviteten och den externa servicen. De allt högre NKI-talen visar att förvaltningen har stark prioritering av servicen mot verksamhetsutövare. Också internt finns en stark utveckling av kvaliteten vilket märks bland annat genom användandet av metoder som ökad digitalisering, modernisering av ärende-hanteringssystemet Ecos, klarspråksarbete, kompetensutveckling, process-kartläggningar och utveckling av förvaltningens interna processer.